

Onderzoek beheer openbare ruimte

Eindrapportage Rekenkamer onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer van de openbare ruimte in de gemeente Staphorst

Auteur(s) Linda Muijsers-Creemers en Ben Maes van & Van de Laar
Versie 10 april 2024
Plaats Eindhoven/Staphorst

Inhoudsopgave

Deel 1

Het onderzoek in één beeld

Deel 2

Verantwoording onderzoek

Deel 3

Conclusies en aanbevelingen

Deel 4

Bevindingen onderzoek

Deel 5

Bijlagen

Deel 6

Bestuurlijke reactie en naschrift Rekenkamer

Deel 1

Het onderzoek in één beeld

CONTEXT

De Rekenkamer van de gemeente Staphorst heeft besloten tot een onderzoek naar de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte in de gemeente. De gemeente Staphorst kent een aantal beleidsnota's op het gebied van beheer van de openbare ruimte. Dat loopt uiteen van het beheer van bermen tot wegen en van groen tot riolering. De vraag ligt voor of deze nota's en de uitvoering daarvan niet tot versplintering leidt en of het leidt tot een optimaal beheer van de openbare ruimte.

FOCUS

Onderzoeksvraag: Hoe is het beheer van de openbare ruimte momenteel vastgelegd en hoe wordt dat uitgevoerd en kan een overkoepelend beleid de uitvoering optimaliseren?

AANPAK

Tijdens het onderzoek werd gekeken naar drie thema's om voor de raad – en indirect aan het college en de ambtelijke organisatie – lessen voor de toekomst te formuleren: op het gebied van het beheer van de openbare ruimte, namelijk:

- Vastgesteld beleid, beoogde werking en uitvoering beleid in praktijk
- Ervaren doelmatigheid en doeltreffendheid
- Inzicht en advies mogelijkheden optimalisatie beheer openbare ruimte

Tijdens het onderzoek werd primair onderzoek verricht naar de periode 2018-2023. Voor het beantwoorden van de hoofdvraag zijn documenten geanalyseerd, gesprekken gevoerd en een benchmark naar kosten en prestaties uitgevoerd.

CONCLUSIES

Ten aanzien van de centrale onderzoeksvraag concludeert de Rekenkamer Staphorst dat:

- Er is geen integraal beleid vastgelegd, wel is er binnen de gemeente Staphorst door de jaren heen een integrale werkwijze ontwikkeld die zowel krachtig als kwetsbaar is.
- De kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte wordt als positief ervaren, al ontbreekt structureel gemeentebreed inzicht in de kwaliteit van alle onderdelen in het beheer van de openbare ruimte.
- Er blijken uiteenlopende beelden te zijn over de informatievoorziening richting de raad over beleid(suitvoering) beheer openbare ruimte en daarmee ook over de mate waarin de raad in positie is om zijn kaderstellende en controlerende rol te vervullen.
- Samenspel tussen inwoners en de gemeente in het beheer van de openbare ruimte wordt als positief ervaren, maar er bestaat een diffuus beeld over de betekenis van participatie voor de kwaliteit en kosten.
- De kosten van het beheer van de openbare ruimte zijn lager in de gemeente Staphorst in vergelijking met andere gemeenten, ondanks een significante kostenstijging in 2022.

AANBEVELINGEN

Op basis van voorgaande conclusies komt de Rekenkamer Staphorst tot 6 aanbevelingen:

1. Bepaal hoe (waarover en wanneer) u als raad geïnformeerd wilt worden over het beheer van de openbare ruimte om de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen én stem af wat dit vraagt van bestuur, organisatie en raad.
2. Geef als raad aan het college (en indirect de ambtelijke organisatie) de opdracht om structureel een breder inzicht in (de kwaliteit van) het beheer van de openbare ruimte te verwerven.
3. Ga als raad met het college in gesprek over gemaakte beleidskeuzes. Dit om daar waar gewenst kwaliteitsnormen te kunnen herijken (hoger of lager) en te komen tot eventuele aanvullende kostenbesparingen.
4. Ga als raad in gesprek met het college over de mate waarin inwoners betrokken dienen te worden bij (delen van) het beheer van de openbare ruimte en vertaal dit naar een concreet beleid voor de afzonderlijke taakvelden.
5. Geef als raad het college de opdracht om de kracht van de integrale werkwijze steviger te borgen in de organisatie en minder afhankelijk te maken van individuen.
6. Geef als raad aan het college de opdracht te rapporteren over aanbeveling 1 t/m 5.

Deel 2

VERANTWOORDING ONDERZOEK

Verantwoording onderzoek

Opdracht

De Rekenkamer (RK) van de gemeente Staphorst heeft besloten tot een onderzoek naar de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte in de gemeente.

De gemeente Staphorst kent een aantal beleidsnota's op het gebied van beheer van de openbare ruimte. Dat loopt uiteen van het beheer van bermen tot wegen en van groen tot riolering. De vraag ligt voor of deze nota's en de uitvoering daarvan niet tot versplintering leidt en of het leidt tot een optimaal beheer van de openbare ruimte.

Centrale vraag

Hoe is het beheer van de openbare ruimte momenteel vastgelegd en hoe wordt dat uitgevoerd en kan een overkoepelend beleid de uitvoering optimaliseren?

Daarbij wil de Rekenkamer inzicht in de volgende deelvragen:

1. Op welke wijze is nu het beleid voor het beheer vastgelegd?
2. Zijn de uitgangspunten voldoende concreet/smart geformuleerd?
3. Wat zijn de succesfactoren en de belemmeringen bij het vastgestelde beleid?
4. Is er sprake van integraliteit en zo ja, hoe wordt dit gewaarborgd?

5. Op welke wijze wordt de raad geïnformeerd over de uitvoering en hoe vaak gebeurt dat?
6. Wordt het beleid uitgevoerd conform de verwachtingen van de raad?
7. Wordt het beleid tussentijds bijgesteld na evaluatie?
8. Op welke wijze worden de inwoners van de gemeente betrokken bij het beheer van de openbare ruimte, zowel qua beleidsvaststelling als uitvoering?
9. Hoe ervaren de inwoners de kwaliteit van de openbare ruimte?
10. Leidt overkoepelend beleidsplan tot een optimalisatie van het beheer?
11. Hoe verhouden de kosten van het beheer zich tot de kosten in vergelijkbare gemeenten?
12. Zijn er nog andere mogelijkheden om tot verdere optimalisatie en/of kostenbesparing te komen?

Onderzoekskader en aanpak

Bovenstaande centrale vraag en normenkader zijn onderzocht met behulp van een normenkader (zie bijlage A). De normen zijn geclusterd rondom de volgende drie thema's:

- Vastgesteld beleid, beoogde werking en uitvoering beleid in praktijk
- Ervaren doelmatigheid en doeltreffendheid
- Inzicht en advies mogelijkheden optimalisatie beheer openbare ruimte

Tijdens het onderzoek werd primair gekeken naar de periode 2018-2023. Voor het beantwoorden van de hoofdvraag zijn documenten geanalyseerd (zie bijlage B voor geraadpleegde documenten), gesprekken gevoerd (zie bijlage C voor overzicht respondenten) en een benchmark naar kosten en prestaties uitgevoerd.

Leeswijzer

Voor u ligt de eindrapportage van het onderzoek. Het onderzoek is in 2023 uitgevoerd. Het rapport begint in deel 3 met conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de hoofdvraag van het onderzoek. Voor de geïnteresseerde lezer is in deel 4 een uitgebreide beschrijving van de onderzoeksbevindingen en achtergronden bij het onderzoek opgenomen. De bevindingen zijn gepresenteerd aan de hand van de beantwoording van de deelvragen van het onderzoek.

Deel 3

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Ten aanzien van het eerste deel van de centrale vraag 'Hoe is het beheer van de openbare ruimte momenteel vastgelegd en hoe wordt dat uitgevoerd?' concludeert de Rekenkamer Staphorst het volgende:

Er is geen integraal beleid vastgelegd, wel is er binnen de gemeente Staphorst door de jaren heen een integrale werkwijze ontwikkeld die zowel krachtig als kwetsbaar is

Voor elk taakveld in het beheer van de openbare ruimte – groen, wegen en bermen en riolering – is beleid geformuleerd maar een integraal overkoepelend beleid ontbreekt. Het ontbreken van dit integrale beleid wordt binnen de gemeente niet als problematisch ervaren. In de uitvoering van het beleid komen de werkzaamheden van de verschillende taakvelden namelijk bij elkaar. Er is een werkwijze ontwikkeld waarin diverse taakvelden op een integrale wijze als één team werken en via korte lijnen werkzaamheden op elkaar afstemmen.

De onderlinge afstemming en mate van integraliteit is sterk afhankelijk van de inzet van individuele mensen die in het beheer van de openbare ruimte werken. De integraliteit is tot op zekere hoogte geborgd in een formele overlegstructuur, door de huisvesting van het team beheer openbare ruimte in één ruimte én een jaarlijks planningsdocument met (integrale) projecten in het beheer van de openbare ruimte.

De kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte wordt als positief ervaren, al ontbreekt structureel gemeentebreed inzicht in de kwaliteit van alle onderdelen in het beheer van de openbare ruimte

De beoordeling van de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte door de ambtelijke organisatie, het college, de raad en inwoners heeft een positieve grondtoon. In grote lijnen is er tevredenheid over de kwaliteit die geleverd wordt ook al zijn er altijd verbeterpunten aan te wijzen. Bestaande evaluaties en meldingen van inwoners over de openbare ruimte (via Fixi) laten zien dat de gemeente voor een groot deel redelijk tot goede kwaliteit levert. Soms wordt het gewenste kwaliteitsniveau ook niet behaald. Een verklaring hiervoor kan gezocht worden in de beperkte beschikbaarheid van personeel voor de uitvoering van werkzaamheden. En de ambtelijke organisatie zou vanuit de eigen professionele blik op onderdelen een hoger niveau willen verwezenlijken maar daar is dan het budget niet naar.

Niet alleen wordt er ruimte voor verbetering ervaren als het gaat over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan beleid, maar ook worden vraagtekens geplaatst bij een deel van de vastgestelde kwaliteitsnormen: er bestaan beelden bij een deel van de ambtelijke organisatie, een deel van de raad en deel van de inwoners, dat sommige criteria te laag ingeschaald zijn (zoals het kwaliteitsniveau van de relatief jonge kern Punthorst die de stempel van buitengebied zou hebben gekregen) óf juist te hoog (denk aan begraafplaatsen).

Tot op zekere hoogte geven evaluaties (groenbestekken en beleid wegen), meldingen over het beheer van de openbare ruimte in het meldsysteem én signalen van inwoners aan het college, ambtelijke organisatie en/of de raad, een beeld van de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte. Maar tegelijkertijd ontbreekt er juist ook inzicht in de kwaliteit van een ander deel van de openbare ruimte: omdat er geen onderzoek naar gedaan wordt of omdat evaluaties zijn uitgesteld. Dit betekent dat er structureel een overall inzicht ontbreekt in de gerealiseerde kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte: bij de ambtelijke organisatie en daarmee ook bij het college en de raad.

Er blijken uiteenlopende beelden te zijn over de informatievoorziening richting de raad over beleid(suitvoering) beheer openbare ruimte en daarmee ook over de mate waarin de raad in positie is om zijn kaderstellende en controlerende rol te vervullen

De raad is in grote lijnen tevreden over de wijze waarop met raadsleden wordt gecommuniceerd over het beheer van de openbare ruimte: via reguliere jaarstukken, op het moment dat beleid moet worden vastgesteld of via een bezoek aan de 'werkplaats' van het beheer van de openbare ruimte. De voorbije jaren werd de raad expliciet betrokken bij de besluitvorming over beleid. Aan de hand van diverse scenario's kon de raad beleidskeuzes maken.

Structureel inzicht in de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het beleid, ontbreekt bij de raad. Het gebrek aan deze informatie in combinatie met de moeilijkheid voor raadsleden om kwaliteitsniveaus helemaal te doorgronden, maakt dat de raad niet altijd in positie is om de kaderstellende en controlerende rol op een krachtige manier te vervullen. De raad wordt naar eigen zeggen soms nog verrast door informatie. Er is dan ook behoefte aan een andersoortige (aanvullende) manier van

communiceren waarbij oog is voor informatie die meer inzicht geeft in de kwaliteit.

Samenspel tussen inwoners en de gemeente in het beheer van de openbare ruimte wordt als positief ervaren, maar er bestaat een diffuus beeld over de betekenis van participatie voor de kwaliteit en kosten

Inwoners worden op diverse manieren betrokken bij de vorming en uitvoering van beleid op het gebied van het beheer van de openbare ruimte. Variërend van geen tot actieve participatie in de beleidsvorming en/of uitvoering van beleid. En van geen tot beperkte communicatie met inwoners over de uitvoering.

In algemene zin zijn inwoners tevreden over het samenspel met de gemeente ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte. Samen weten de gemeente en de inwoners ervoor te zorgen dat de gemeente er mooi bij ligt. Bij een groot deel van Staphorst is het 'traditie' om zelf te zorgen voor de gemeentelijke stoep en het groen bij je voordeur. De gemeente biedt ruimte voor eigen initiatieven van inwoners.

Tijdens het onderzoek kwam naar voren dat er wisselend gedacht wordt over de toegevoegde waarde van burgerparticipatie bij het beheer van de openbare ruimte: van gebrek aan interesse in dit onderwerp tot juist veel interesse voor de betrokkenheid van inwoners om mee te kunnen denken en bouwen. En variërend van cruciaal om te komen tot passend beheer en draagvlak voor dit beheer tot onnodig tijdrovend en daarmee duur. Delen van het beheer van de openbare ruimte vragen om een expertmatig oog waarover een leek niet beschikt.

Kosten beheer openbare ruimte zijn lager in de gemeente Staphorst in vergelijking met andere gemeenten, ondanks significante kostenstijging in 2022

Vanuit financieel oogpunt valt op dat zowel het budget als de gemaakte kosten voor 'openbaar groen en openlucht recreatie', 'riolering' en 'verkeer en vervoer' in de gemeente Staphorst aanzienlijk lager zijn in vergelijking met andere gemeenten (benchmark). Dit in tegenstelling tot de middelen voor 'begraafplaatsen en crematoria' want daar ligt Staphorst ruim boven het niveau van het benchmarkgemiddelde. Dit is in lijn met de keuze voor een hoog kwaliteitsniveau op dit vlak. In het budget van 'begraafplaatsen en crematoria' liggen volgens respondenten mogelijkheden om de kosten te verlagen. Zeker in het licht van de diversiteit aan beelden over de noodzaak van dit hoge kwaliteitsniveau.

De voorbije vijf jaar zijn de budgetten en de gemaakte kosten van met name het taakveld riolering en wegen redelijk stabiel gebleven. En vielen de gerealiseerde kosten van met name wegen lang lager uit dan de geraamde budgetten. Het niet volledig uitnutten van het budget en de verschuiving van werkzaamheden naar een volgend kalenderjaar kan verklaard worden door het ontbreken van capaciteit en lange levertijden van materieel. Maar ook door corona en extreme weersomstandigheden waardoor werkzaamheden verschoven.

In de laatste jaren zijn de kosten van deze taakvelden riolering, wegen en groen toegenomen. Op het gebied van riolering als gevolg van toegenomen rioleringskosten door een stijging van energieprijzen, reiniging en inspectie onderdelen druk riolering units) en een terugval van het aantal aansluitingen. En op het gebied van wegen door onverwachte prijsstijgingen en schade door droogte.

De ontwikkeling van de kosten van het taakveld groen kent een andere ontwikkeling. Hiervoor werd in 2019 verhoudingsgewijs veel budget

vrijgemaakt. Een budget dat daarvoor lager was én in de daaropvolgende jaren is afgebouwd in lijn met de beleidskeuze voor een meer sober groenbeheer. Ondanks een versobering van het groenbeheer zijn de kosten de voorbije vijf jaar gestegen en werd incidenteel extra budget toegekend (in 2020 en 2022). Uit de evaluatie van het groenbeheer in 2020 bleek dat het kwaliteitsniveau van het groen als positief werd ervaren. Ook in schouwen van het groen komt een beeld naar voren van een gemeente waarin de openbare ruimte redelijk tot goed is en vrijwel altijd wordt voldaan aan vooraf bepaalde eisen. Incidenteel zijn er aandachtspunten.

Aanbevelingen

Op basis van voorgaande conclusies komt de Rekenkamer Staphorst tot 6 aanbevelingen. Daarmee wordt antwoord gegeven op het tweede deel van de centrale vraag 'Kan een overkoepelend beleid de uitvoering optimaliseren?'. Daarmee wordt een antwoord gegeven op deelvragen 10 en 12 zoals beschreven in deel 2. Onderstaande aanbevelingen bevatten belangrijke stappen die op basis van voorliggend rapport gezet zouden moeten worden voor de optimalisatie van het beheer van de openbare ruimte in de gemeente Staphorst en de versterking van de rol van de raad in dit dossier.

1. Bepaal hoe (waarover en wanneer) u als raad geïnformeerd wilt worden over het beheer van de openbare ruimte om de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen. En stel in afstemming met het bestuur en ambtelijke organisatie vast wat dit vraagt van de ambtelijke organisatie, het college en de raad. Overwogen kan worden om te kiezen voor een jaarlijks terugkerende raadschouw.

2. Geef als raad aan het college (en indirect de ambtelijke organisatie) de opdracht om structureel een breder inzicht in (de kwaliteit van) het beheer van de openbare ruimte te verwerven (o.a. door geplande evaluaties uit te voeren en te kijken naar nog niet onderzochte taakvelden). Dit om vervolgens structureel beleid aan te kunnen scherpen en daar waar nodig werkprocessen te optimaliseren. Het verdient aanbeveling om te verkennen wat bewonersschouwen kunnen betekenen voor het verkrijgen van meer inzicht in de beelden die bij inwoners leven.
3. Ga als raad met het college in gesprek over gemaakte beleidskeuzes. Dit om daar waar gewenst kwaliteitsnormen te kunnen herijken (hoger of lager). Op deze manier kan gekeken worden waar eventuele aanvullende kostenbesparingen doorgevoerd kunnen door het verlagen van te hoog ingeschaalde kwaliteitsniveaus, zonder dat de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte in het gedrang komt. Zeker tegen de achtergrond van de toegenomen kosten de voorbije jaren van het beheer van de openbare ruimte primair als gevolg van inflatie. Het is aan de raad om te bepalen in hoeverre deze kwaliteitsnormen herijkt moeten worden en zo ja welke. Voorliggend rapport geeft handreikingen voor te bespreken aspecten. Al blijkt uit de benchmark dat afgezien van de kosten van begraafplaatsen en crematoria dat kosten gemiddeld lager zijn dan in andere gemeenten.
4. Ga als raad in gesprek met het college over de mate waarin inwoners betrokken dienen te worden bij (delen van) het beheer van de openbare ruimte en vertaal dit naar een concreet beleid voor de afzonderlijke taakvelden. Dit met het oog op de legitimiteit en effectiviteit van werkzaamheden.
5. Geef als raad het college de opdracht om de kracht van de integrale werkwijze steviger te borgen in de organisatie en minder afhankelijk te maken van individuen. Er kan worden overwogen om een overkoepelend bedrijfsplan te schrijven, al blijkt uit voorliggend onderzoek niet dat dit noodzakelijk is met het huidige personeelsbestand.
6. Geef als raad aan het college de opdracht te rapporteren over aanbeveling 1 t/m 5.

Deel 4

Bevindingen onderzoek

Bevindingen onderzoek

Inleiding

In dit deel van de rapportage zijn de bevindingen van dit onderzoek naar het beheer van de openbare ruimte Staphorst uitgewerkt. De bevindingen worden beschreven aan de hand van de in deel 2 benoemde deelvragen. Allereerst wordt het vastgestelde beleid beschreven én de uitvoering van dit beleid in de praktijk (I).

Ten tweede staat dit gedeelte van het rapport in het teken van de inzichten ten aanzien van de (ervaren) doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer van de openbare ruimte (II). Hierbij vergelijken we de bevindingen van de gemeente Staphorst met andere gemeenten (benchmark).

I. Vastgesteld beleid, beoogde werking en uitvoering beleid in praktijk

I.I Op welke wijze is nu het beleid voor het beheer vastgelegd? (deelvraag 1)

Binnen de gemeente wordt een onderscheid gemaakt tussen drie verschillende taakvelden in het beheer van de openbare ruimte, namelijk: groen – riool – wegen en bermen.¹

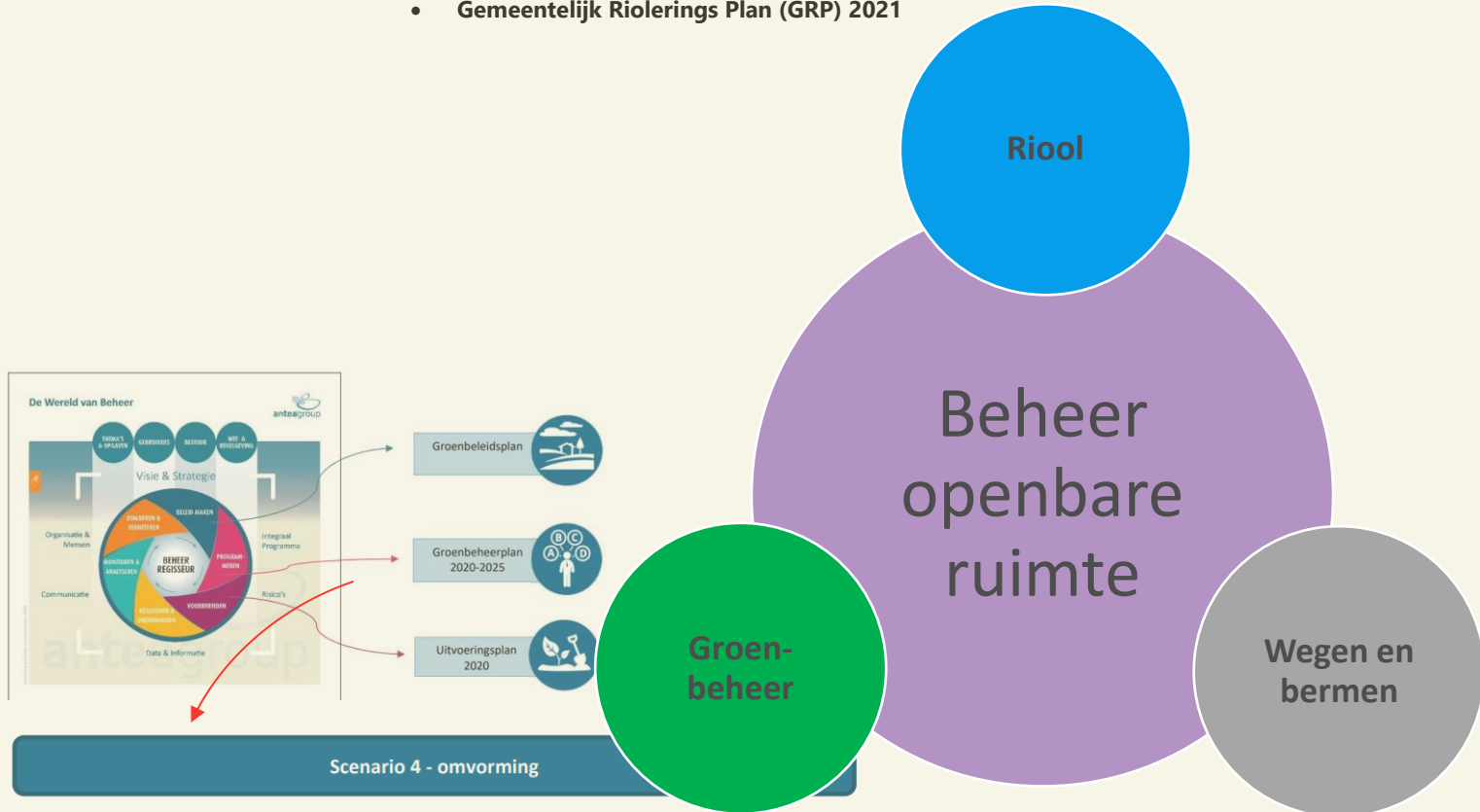
Per taakveld – groen, riool en wegen en bermen – is beleid geformuleerd voor het beheer van de openbare ruimte voor periodes variërend van 4 tot 16 jaar. Elk taakveld heeft één of twee beleidsplannen die anno 2023 richtinggevend zijn voor de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. Alle drie de taakvelden worden afzonderlijk benoemd in de programmabegroting en de jaarstukken van de gemeente Staphorst. Per taakveld wordt jaarlijks op hoofdlijnen beschreven wat het beleidskader is en bijbehorende beleidsdoel(en) zijn. Ook worden de financiële consequenties van dit beleid omschreven.

Op de volgende pagina staat een visualisatie van het vigerende beleid in de gemeente Staphorst ten tijde van voorliggend onderzoek in 2023. Dit beleid wordt daarna per taakveld uitgewerkt.

1. *Openbare verlichting en verkeerstekens is een vierde thema dat gehanteerd wordt binnen de gemeente, maar hiervoor is geen afzonderlijk team ingericht en/of als hoofdtaakveld gezien en daarom in voorliggend rapport ook niet als hoofdthema bestudeerd. 26 januari 2016 werd het Beleidsplan 'Licht in de Openbare Ruimte' vastgesteld door de raad. Dit als vervanging van de beleidsplannen 'Openbare Verlichting Gemeente Staphorst' en de 'Nota aanpassing lichtkleur van de Openbare Verlichting Gemeente Staphorst' welke de door de raad op 19 december 2006 zijn vastgesteld. De visie in het Beleidsplan is: "donker waar mogelijk, licht waar nodig". Wanneer zich ruimtelijke ontwikkelingen voordoen of sprake is van het vervangen van openbare verlichting in de openbare ruimte, weegt de gemeente eerst af of het mogelijk is om op een andere manier de weg veilig te maken. Het plaatsen van verlichting in de openbare ruimte dient drie doelen, namelijk: 1) verkeersveiligheid; 2) sociale veiligheid; 3) kwaliteit van de leefomgeving inclusief de sfeer. De ambitie van de gemeente Staphorst is geen verdere toename van de totale lichtuitstoot.*

Visualisatie beleid beheer openbare ruimte

- **Kostendekkingsplan rioolheffing 2023** (start actualisatie in 2021)
- **Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2021**

Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026

- **Wegen - scenario I: 'voorkeursscenario':**
 - Dorpskern en begraafplaatsen: hoog niveau
 - Buitengebied: laag niveau
 - Overige structurelementen: basis niveau
- **Bermen - scenario 2: 'vergroten ecologisch beheer'**

Het tweede scenario richt zich op het versterken van de ecologische functie van bermen en het verhogen van de waarden voor natuur, landschap en recreatie. Alleen in bermen waar het halen van het einddoel reëel is worden bermen omgevormd.

Dit scenario bevat een alternatieve methode om de hoogte van de beheerkosten door middel van omvorming van het groen naar beneden te brengen. Een deel van het areaal wordt omgevormd van een dure beheergroep naar een goedkopere beheergroep. Hierbij blijft het kwaliteitsniveau grotendeels gehandhaafd zoals in de huidige situatie:

- Kwaliteitsniveau op sportvelden blijft hoog in verband met de speelbaarheid.
- Kwaliteitsniveau basis voor bomen (technische staat), heesters, hagen, gazon, zwerfvuil, natuurlijk vuil en blad in het groen.
- Kwaliteitsniveau laag voor bomen (verzorging), bos, bosplantsoen, graskanten, gras rond obstakels, bermen, wadi's, onkruid in boomspiegels en verzorging bosplantsoen.
- Kwaliteitsniveau laag voor alle onderdelen op de bedrijventerreinen met uitzondering van technische staat van bomen in verband met de veiligheid; dit blijft op het niveau basis.
- Kwaliteitsniveau hoog op de begraafplaats en in het centrum.

Structurelementen
bedrijventerreinen
begraafplaatsen
buitengebied
dorpskern
hoofdstructuur binnen de kom
hoofdstructuur buiten de kom
woongebieden

TABEL 1. STRUCTUURELEMENTEN (GEBIEDEN WAAR DEZELFDE KWALITEIT WORDT NAGESTREEFD)

Meetlat	Kwaliteitsniveau	Rapportcijfer	Technische staat
ZH	Zeer Hoog	9,5 - 10	Perfect, geen schade
H	Hoog	7,5 - 9,4	Weinig op aan te merken
B	Basis	5,5 - 7,4	Lichte schade
L	Laag	3,5 - 5,4	Duidelijke schade, veel op aan te merken
ZL	Zeer laag	< 3,5	Ernstige schade, kapot en onveilig

TABEL 2. MEETLATTEN

Beleid groen

- Voor het beheer en onderhoud van het groen is 26 februari 2019 door de raad het Groenbeleidsplan 2019-2030 vastgesteld. In dit plan staat een visie die tot 2030 op hoofdlijnen richting geeft aan de ontwikkeling en het onderhoud van het groen in en nabij de dorpen. Namelijk het groen:
 - Is herkenbaar, robuust en duurzaam;
 - Benadrukt de kenmerken van de verschillende woonkernen en landschapstypen;
 - Biedt inwoners een gezond en plezierig woon-, leef- en werkklimaat;
 - Biedt gelegenheid voor activiteiten zoals sporten, bewegen en ontmoeten;
 - Biedt ruimte voor waterberging, klimaatdemping, natuurontwikkeling en natuurbeleving;
 - Sluit logisch aan op particuliere eigendommen en andere onderdelen en structuren in de openbare ruimte.

Bovenstaande visie is concreet verbeeld in vier kaarten met informatie over de basisgroenstructuur per gebied/woonkern.

Op 2 juli 2019 werd door de raad een uitwerking van de visie Groenbeleidsplan Staphorst met globale financiële consequenties vastgesteld. Deze uitwerking werd geschreven op verzoek van de raad.

- 12 mei 2020 stelde de raad het Groenbeheerplan Staphorst 2020-2025 vast en werd het besluit genomen om uitvoering te geven aan beheerscenario 4. Daarmee werd gekozen voor een 'stap terug'

door de aanpassing van het onderhoudsniveau en een versobering van het groenarsenaal. Een bezuinigingskeuze door het omvormen van een deel van het groen van een dure naar een goedkopere beheergroep, namelijk: de vervanging van veel beplanting door gazon en berm, een meer natuurlijke inrichting van sommige groenstroken en de verlaging van het kwaliteitsniveau van het groenonderhoud op bedrijventerreinen. Hoewel er werd gekozen voor een versobering van het groenarsenaal, blijft overall het kwaliteitsniveau grotendeels gehandhaafd. In de centra en de begraafplaatsen werd het kwaliteitsniveau zelfs verhoogd.

- Kwaliteitsniveau op sportvelden blijft hoog in verband met de speelbaarheid.
- Kwaliteitsniveau basis voor bomen (technische staat), heesters, hagen, gazon, zwerfvuil, natuurlijk vuil en blad in het groen.
- Kwaliteitsniveau laag voor bomen (verzorging), bos, bosplantsoen, graskanten, gras rond obstakels, bermen, wadi's, onkruid in boomspiegels en verzorging bosplantsoen.
- Kwaliteitsniveau laag voor alle onderdelen op de bedrijventerreinen met uitzondering van technische staat van bomen in verband met de veiligheid; dit blijft op het niveau basis.
- Kwaliteitsniveau hoog op de begraafplaats en in het centrum.

De totale beheerkosten voor scenario 4 bedragen **€ 1.092.000**.

De totale omvormingskosten bedragen **€ 350.000**.

- Met de vaststelling van het Groenbeheerplan Staphorst 2020-2025 werd hoogte en de timing van eerdere bezuinigingen aangescherpt. In de begroting 2020 werd namelijk al een bezuiniging doorgevoerd door de verlaging van het kwaliteitsniveau van het openbaar groen: € 67.000 in 2021 en vanaf 2022 structureel een besparing van € 100.000 (Raadsstartnotitie Groenbeheerplan Staphorst 2020-2025).

De bezuiniging (scenario 4) is als volgt gespecificeerd:

Jaartal	2020	2021	2022	2023
Bezuiniging	€ -6.565	€ -6.514	€ -98.864	€ -100.194

Voor het groenbeheer bestaan bestekken die de kwaliteit beschrijven die moet worden geleverd. In deze bestekken zijn ten aanzien van Staphorst, de kleine kernen, sportcomplexen, Rouveen en begraafplaatsen de beeldkwaliteit van het groenbeheer gevisualiseerd in foto's.

Het Groenbeheerplan bevat kaders over de ambitie, het areaal, de kwaliteit (gekoppeld aan CROW-normen) en de inzet van financiële middelen voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen. Bestaand beleid vormde in 2020 de basis voor het Groenbeheerplan 2020-2025, namelijk: Coalitieakkoord 2018-2021, Omgevingsvisie Staphorst 'voor elkaar!', Groenbeleidsplan 2019-2030, Bomenbeleidsplan 2016-2030, Bermen en slotenplan 2018-2021 en Landschapsplan Staphorst 2011.²

Beleid riool

- Binnen de gemeente Staphorst is een Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) van kracht. In dit plan wordt het (uitvoerings)beleid ten aanzien van riolering en het financiële kostendekkingsplan beschreven. Het rioolbeleid in de gemeente Staphorst bestaat dan ook uit een uitvoeringsbeleid en een financieel kostendekkingsplan.
- 30 augustus 2022 werd door de raad het kostendekkingsplan riolering 2023-2026 vastgesteld. De raad gaf opdracht om dit te verwerken in de begroting en stelde op hetzelfde moment de hoogte van de rioolheffing vast. De looptijd van het vigerende kostendekkingsplan 2023-2026 is met vier jaar korter dan gebruikelijk als gevolg van ontwikkelingen op het gebied van de

Omgevingswet die om wijzigingen in het beleid in de nabije toekomst vragen.

Het vorige GRP liep van 2016 tot 2020. De ambitie ten aanzien van riolering werd in dit plan als volgt omschreven:

“Daar waar in de komende jaren nieuwbouw, groot onderhoud of herinrichting plaatsvindt wordt waar mogelijk hemelwater afgekoppeld van de gemengde rioolstelsels, bijvoorbeeld door de opvang van water in het groen, het toepassen van waterpasseerbare verharding, infiltratieriolen of de aanleg van een apart hemelwaterriool met afvoer naar het oppervlaktewater.”

Het GRP 2016-2020 werd in 2020 door het college met één jaar verlengd. Dit om het nieuwe GRP/Programma Riolering en Water aan te kunnen sluiten bij de nieuwe Omgevingswet en de geactualiseerde Omgevingsvisie van de gemeente Staphorst en daarbij horende (op te stellen) Omgevingsplan. De raad werd over het besluit om het GRP te verlengen geïnformeerd en stelde gelijktijdig de hoogte van de rioolheffing vast. Door het landelijk uitstellen van de Omgevingswet werd de actualisatie van de Omgevingsvisie en het opstellen van een Omgevingsplan, elke keer uitgesteld. De Omgevingsvisie en het bijbehorende plan dienen handvatten te bevatten waaraan beleidsambities op het gebied van GRP/Programma Riolering en Water vastgeknoopt kunnen worden. Deze haakjes missen medio 2023 omdat de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024. Anno 2023 (najaar) is er dan ook geen GRP/Programma Riolering en Water met een kostendekkingsplan, maar alleen een kostendekkingsplan voor de rioolheffing.

2. Ten tijde van voorliggend onderzoek was een Beleidsplan spelen en bewegen in de maak door de gemeente Staphorst in samenwerking met onder meer de raad en inwoners. Voor de ontwikkeling van dit plan is door de raad budget gegeven (€ 40.000). Het budget werd bijgesteld naar aanleiding van een raadsbesluit. Het beheer en beleid van speelruimte valt binnen de kaders van het groenbeleidsplan. De groenvisie van de gemeente Staphorst stelt namelijk dat openbaar groen de gelegenheid geeft aan activiteiten zoals sporten, wandelen en fietsen, spelen, bewegen, ontspannen en ontmoeten.

- Anno 2023 zijn er nog geen nieuwe ambities geformuleerd op het gebied van riolering ten opzichte van het GRP 2016-2020 en 2021. Met het raadsbesluit van 20 september 2022 over het kostendekkingsplan en rioolheffing 2023-2026 is gekozen om geen lastenverzwaring voor inwoners door te voeren door de heffing gelijk te houden (met de verlaging van de rioolheffing in 2021 en 2022 van € 230 euro naar € 208 euro) én de afname van de reserve voor het rioolbeheer (€ 535.000 in 2023).

Beleid wegen en bermen

- Binnen de gemeente worden de wegen en bermen kwaliteitsgericht beheerd.
- Voor het beheer en onderhoud van wegen en bermen is 12 februari 2022 door de raad het Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026 vastgesteld. Een document met informatie over het kwaliteitsniveau van de wegen en bermen én de theoretische financiële dekking. In het Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026 komen het voormalige wegenonderhoudsplan (2017-2020) en het Bermen en slotenplan (2018-2021) samen. Voor deze samensmelting werd gekozen om het beheer van de wegen en bermen optimaal op elkaar af te stemmen. Het beleidsplan is opgesteld voor een periode van 4 jaar. In het plan wordt stilgestaan bij het beleid en beheer van de gemeentelijke verhardingen en bermen, de juridische kaders en het al eerder vastgestelde beleid ten aanzien van bermverhardingen, karakteristieke klinkerwegen (geactualiseerd) en wegen zonder onderhoud.

- De vaststelling van het Beleidsplan wegen en bermen is een keuze voor:
 1. Het vaststellen van bermen volgens scenario 2 'Vergroten ecologisch beheer' binnen de bestaande budgetten, namelijk: versterken van de ecologische functie van bermen en het verhogen van de waarden voor natuur, landschap en recreatie. De ecologische waarde en belevingswaarde van het gebied nemen hierdoor toe. Van de traditionele bermen wordt een deel aan het ecologisch bermareaal toegevoegd. De traditionele bermen worden op locaties die hiervoor geschikt zijn omgevormd naar ecologische bermen met een aangepast maairegime. Alleen in bermen waar het halen van het einddoel reëel is worden bermen omgevormd.
 2. Het vaststellen van de wegen volgens scenario 1 'Voorkeursscenario' met het daarbij behorende jaarlijkse budget, namelijk: de structuurelementen dorpskern en begraafplaatsen worden op een hoog kwaliteitsniveau onderhouden, het buitengebied op een laag niveau en de overige structuurelementen zijn basis. Dit scenario houdt rekening met doelmatigheid, veiligheid en op bijzondere gebieden een plus. Op het moment dat deze keuze voor scenario 1 werd gemaakt, voldeed de kwaliteit grotendeels aan dit beeld. De kosten voor dit scenario bedragen jaarlijks € 1.204.000. Dit scenario is in lijn met de Wegenonderhoudsplannen van 2013-2016 en 2017-2020.
 3. De onderhoudskosten en bijbehorende reserve onttrekking aan de reserve asfalt- en elementenverharding (zoals opgenomen in het Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026) door middel van

een begrotingswijziging te verwerken in de meerjarenbegroting 2022-2025 van de gemeente Staphorst.

- De kosten voor wegen en bermen worden in dit plan omschreven:

Wegen:

Jaar	Dotatie	Onttrekking	Aanbestedingskorting	Bedrag in reser
2020				€ 2.223.000
2021	€ 860.000	€ -1.124.000	€ 100.000	€ 2.059.000
2022	€ 860.000	€ -1.147.000	€ 100.000	€ 1.872.000
2023	€ 860.000	€ -1.175.000	€ 100.000	€ 1.657.000
2024	€ 860.000	€ -1.205.000	€ 100.000	€ 1.412.000
2025	€ 860.000	€ -1.235.000	€ 100.000	€ 1.137.000
2026	€ 860.000	€ -1.362.000	€ 100.000	€ 735.000

Bermen:

“De kosten voor de bermen volgens scenario 2 bestaan uit de structurele kosten en eenmalige kosten. De eenmalige kosten bedragen € 53.250 en bestaan uit onderzoekskosten, omvormingskosten, opleidingen, aanschaf materieel en communicatie. Deze eenmalige kosten kunnen uit bestaande producten in het groen bekostigd worden of door de eigen organisatie worden uitgevoerd. De benodigde opleidingen worden opgenomen in het opleidingsplan 2022 en de aanschaf van materieel is financieel geborgd in het meerjaren investeringsplan (MIP) zoals opgenomen in de begroting. De structurele kosten voor ecologisch bermbeheer zijn naar verwachting binnen het huidige budget te realiseren. De verwachting is dat ecologisch bermbeheer (scenario 2) op de lange termijn goedkoper zal zijn. Na een aantal jaren zal er minder maaiselvolumen uit de berm komen en zullen de stortkosten afnemen. Ook zal het vrijgekomen maaisel steeds meer op een duurzame wijze

worden verwerkt. Een reële kostprijsinschatting is in dit voorstadium (nog) niet te maken.”

I.II Wordt het beleid tussentijds bijgesteld na evaluatie? (deelvraag 7)

- Het beheer van de openbare ruimte wordt gedeeltelijk geëvalueerd in de gemeente Staphorst. Zo wordt het groenbeheer structureel geëvalueerd: bestekken worden 4 à 5 keer per jaar met een externe schouw onderzocht. Ook wegen worden structureel beoordeeld in de gemeente Staphorst: één keer per twee jaar wordt een weginspectie uitgevoerd op het gehele wegenareaal waarvan de meest recente dateert van 8 november 2021.

Er stond een evaluatie van het groenbeheer op de planning (namelijk twee jaar na de vaststelling van het Groenbeheerplan), maar deze werd uitgesteld. Over dit uitstel werd de raad geïnformeerd. Wel ligt een evaluatie van het groenbeleid ten grondslag aan het vigerende Groenbeleidsplan en het Groenbeheerplan.

Voor het overige deel van het beheer van de openbare ruimte wordt de kwaliteit primair bewaakt door het regelmatig ter plaatse bekijken (en vervolgens bij te sturen).

Ten aanzien van het riool zijn geen onderzoeken gepland of uitgevoerd. Het riool is volgens respondenten ook minder makkelijk te onderzoeken dan het groen, wegen en bermen daar het niet direct zichtbaar is.

- De evaluatie maar vooral ook de schouwen en de scherpe blikken ter plaatse, geven directe input voor het mogelijk verbeteren van het beleid en met name de uitvoering van het beleid van het beheer van de openbare ruimte. Tijdens dit onderzoek werd duidelijk dat de ambtelijke organisatie tussentijds werkzaamheden bijstuurt wanneer blijkt dat het ontwikkelde beleid niet werkt zoals bedoeld. Zeker wanneer daarmee kosten bespaard kunnen worden en de kwaliteit verbeterd of in ieder geval niet lager wordt. In dit verband werd tijdens het onderzoek verwezen naar de keuze van de ambtelijke organisatie om een andere invulling te geven aan de beleidskeuze voor een meer onderhoudsvriendelijke en (goedkopere) beplanting omdat deze keuze in de praktijk niet uitvoerbaar was.

I.III Op welke wijze wordt de raad geïnformeerd over de uitvoering en hoe vaak gebeurt dat? (deelvraag 5)

Structureel

- Jaarlijks wordt de raad via de begroting geïnformeerd over de ambities ten aanzien van de taakvelden groen, riool en wegen en het daaraan gekoppelde budget. En één keer per jaar wordt de raad middels een tussentijdse rapportage en één keer met de jaarstukken geïnformeerd over de realisatie van het beheer van de openbare ruimte van deze drie thema's. Daarnaast wordt de raad geïnformeerd over de stand van zaken van het beheer van de openbare ruimte middels de jaarlijkse zomernota. Afhankelijk van de looptijd van afzonderlijke beleidstukken is het beheer van de openbare ruimte automatisch onderwerp van gesprek. De looptijd

varieert anno 2023 van 4 tot 16 jaar.

Incidenteel

- Raadsleden zijn naast de bovengenoemde structurele informatievoorziening, afhankelijk van beleidsplannen/wijzigingen, evaluaties en/of incidentele raadsmemo's en informatiebijeenkomsten voor de beoordeling van het beleid en de uitvoering van het beleid over het beheer van de openbare ruimte.
- Uit voorliggend onderzoek blijkt dat terughoudend wordt omgegaan met het delen van informatie over de stand van zaken beheer openbare ruimte als aanvulling op de informatievoorziening via de reguliere beleidscyclus.
- De raad wordt middels raadsmemo's en informatiebijeenkomsten in positie gebracht om een oordeel te vormen en besluiten te nemen over het beleid. Deze informatie bevat specifieke informatie over de inhoudelijke keuzes en de financiële implicaties ervan. Middels jaarstukken en memo's worden raadsleden op hoofdlijnen geïnformeerd over besluiten die door het college zijn genomen ten aanzien van beleid (zoals dit het geval was bij de verlenging van het GRP door uitstel van de invoering van de Omgevingswet) en over de uitvoering van beleid.

Beelden over informatievoorziening

- Tijdens het groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad kwam naar voren dat raadsleden het beeld hebben dat zij goed betrokken worden bij de beleidsvorming van het beheer van

de openbare ruimte. Ook zou de raad in grote lijnen tevreden zijn over de informatie die raadsleden structureel ontvangen over de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. In het bijzonder doordat de raad werd uitgenodigd om op locatie een beeld te krijgen van (het werken in) het beheer van de openbare ruimte.

Maar hoewel raadsleden tevreden zijn over de informatie die zij ontvangen, bleek uit het gesprek met de raad dat deze informatie niet altijd afdoende is om als raad de kaderstellende en controlerende rol te vervullen. Zo werd de raad naar eigen zeggen eerder verrast door extra kredietaanvragen. En ook is de raad niet helemaal op de hoogte van de status van reserves in het beheer van de openbare ruimte. Bovendien is het voor raadsleden niet gemakkelijk om een goed beeld te hebben van de precieze implicaties van beleidskeuzes op het gebied van het beheer van de openbare ruimte. Het helpt daarbij niet dat raadsleden structureel primair geïnformeerd worden over financiën maar zeer beperkt over de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte.

- Door de raad werden – zij het beperkt – de voorbije vijf jaar vragen gesteld en moties en amendementen ingediend op het moment dat er besluiten genomen moesten te worden over beleidstukken of naar aanleiding van jaarstukken.
- Precieze afspraken over de informatievoorziening richting raad over het beheer van de openbare ruimte zijn tijdens voorliggend onderzoek niet zichtbaar geworden.
- Binnen de gemeente Staphorst bestaat het beeld dat het college en de ambtelijke organisatie zicht heeft op het beheer van de openbare ruimte en de mate waarin voldaan wordt aan vooraf

bepaalde uitgangspunten.

I.IV Op welke wijze worden de inwoners van de gemeente betrokken bij het beheer van de openbare ruimte, zowel qua beleidsvaststelling als uitvoering? (deelvraag 8)

Beleid betrokkenheid inwoners bij ontwikkeling en uitvoering beleid: gemeentebreed en ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte

- In algemene zin is er beleid geformuleerd op het gebied van burgerparticipatie binnen de gemeente Staphorst: zo blijkt uit het de Kadernota Burgerparticipatie (2010), de nota Effectief Burgerparticipatiebeleid (2014), het Ontwerpbeleidsplan Burgerkracht uit 2015-2016 én inspanningen gericht op het tot stand brengen van een herijkte nota Burgerkracht in 2023. Hierbij is gebruik gemaakt van resultaten uit de Quick Scan Lokale Democratie gemeente Staphorst, de uitkomsten van de EPOS-evaluatie 2021, de resultaten van het Rekenkameronderzoek naar burgerparticipatie 2020 en de inhoud van het collegeprogramma en coalitieakkoord 2022-2026. Niet alleen werd/ wordt beleid geformuleerd over burgerparticipatie maar hierover gaat de gemeente ook in gesprek met inwoners.
- De gemeente Staphorst streeft ernaar om de kracht van de lokale samenleving (nog) beter te benutten. Door het geven van inspraak aan inwoners bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van gemeentelijk beleid. En door het faciliteren van burgerinitiatieven. In het Ontwerpbeleidsplan Burgerkracht is op hoofdlijnen omschreven welke visie de gemeente op

burgerparticipatie heeft en wat daarin verwacht wordt van de gemeente en burgers.

- In het plan wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende tredes op de participatieladder. De laagste trede is informeren en bij deze trede is het minst sprake van burgerparticipatie. De maximale vorm is meebeslissen en bij deze trede is het meest sprake van burgerparticipatie.

“De gemeente Staphorst is in veel gevallen formeel verplicht tot het geven van gelegenheid tot inspraak bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid. Verder kan elk bestuursorgaan op basis van de Inspraakverordening gemeente Staphorst 2010 ten aanzien van zijn eigen bevoegdheden besluiten of inspraak wordt verleend bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid. Aanvullend aan deze instrumentele invulling van de formele bewonersparticipatie draait het voor de gemeente met name om het betrekken van (groepen van) burgers, organisaties en bedrijven bij het te vormen beleid ten einde de kwaliteit van dit beleid te verhogen.”

- Ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte is in het Ontwerpbeleidsplan Burgerkracht uit 2015-2016 niet specifiek beschreven hoe de gemeente wil werken. Behalve dan dat het beheer van de openbare ruimte en in het bijzonder het groenbeheer zich bij uitstek leent voor overheidsparticipatie. Participatie waarbij de gemeente ruimte maakt voor mensen met goede initiatieven en hen ondersteunt met uitdagend beleid.
- Concreet is in het Ontwerpbeleidsplan Burgerkracht uit 2015-2016 bepaald dat de gemeente bij elk nieuw beleidstraject gemotiveerd een keuze dient te maken ten aanzien van burgerparticipatie om

een betrouwbare partner te kunnen zijn. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de mate van participatie, het momentum van participatie en de partijen van participatie. Zo ook in beheer van de openbare ruimte.

- Binnen de verschillende beleidsplannen ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte zijn in meer en mindere mate uitgangspunten geformuleerd wat betreft de betrokkenheid van inwoners:
 - Groen: in het ‘Groenbeleidsplan’ en het ‘Groenbeheerplan’ zijn geen uitgangspunten voor de participatie opgenomen over de mate waarin inwoners betrokken moeten worden bij de beleidsvorming en de uitvoering van het beheer van het openbare groen. Wel zijn inwoners uitvoerig betrokken bij de beleidsvorming over het openbare groen (zie volgende pagina);
 - Wegen en bermen: met de vaststelling van het ‘Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026’ is bepaald dat voor het onderdeel wegen de eerste trede van de participatieladder wordt aangehouden, namelijk informeren. Omdat er op het gebied van wegen gewerkt wordt op basis van een kwaliteitsniveau, is er voor ‘hogere’ tredes zoals meedenken weinig ruimte. Ten aanzien van het onderdeel bermen is meer ruimte voor participatie: uitgangspunt is de inzet op de tweede trede van de participatieladder, namelijk raadplegen. Dat wil zeggen dat er ruimte is voor de inbreng van ideeën van inwoners waarbij de gemeente zelf een beslissing kan nemen in hoeverre en op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan deze ideeën op basis van de juiste afweging en het na te streven einddoel.

In algemene zin stelt de gemeente in het beleidsplan dat het belangrijk is om goed met inwoners te communiceren over wegen en bermen. In het bijzonder over ecologisch bermbeheer. In het beleidsplan heeft de gemeente in het bijzonder aangegeven dat gekeken moet worden hoe de gemeente ruimte kan geven aan nieuwe mogelijkheden voor burgerparticipatie bij de uitvoering van kleinschalig onderhoud;

- Riool: er is geen specifiek beleid geformuleerd over participatie van inwoners in de beleidsvorming en de uitvoering van het beheer en onderhoud van het riool.

Betrokkenheid inwoners bij beleidsvorming beheer openbare ruimte

- Uit het groepsgesprek met leden van dorps- en wijkraden als vertegenwoordigers van de inwoners in de gemeente Staphorst bleek dat inwoners in algemene zin tevreden zijn over de wijze waarop zij betrokken worden bij de formulering van beleid en plannen van grootschalige projecten in de openbare ruimte.
- Tijdens de gesprekken en in de bestudeerde documenten kwam naar voren dat in de voorbije jaren burgers en andere externe partijen op verschillende manieren zijn betrokken bij de ontwikkeling van het beleid ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte. Zij konden namelijk:
 - Kennisnemen van het beleid beheer openbare ruimte via het raadsinformatiesysteem;
 - Reageren op beleid op het moment dat dit ter inzage werd gelegd;

- Input aanleveren over bestaand beleid(suitvoering) en wensen voor de toekomst via enquêtes;
 - Input aanleveren over bestaand beleid(suitvoering) en wensen voor de toekomst via inspraakavonden;
 - Actief meedenken over beleid via inspraakavonden;
 - Actief meedenken over beleid via een klankbordgroep met een vertegenwoordiging van externe partijen;
 - Bij monde van dorps/wijkraden afstemming zoeken met de gemeente (al dan niet via een vaste contactpersoon).
- Hieronder per taakveld een beschrijving van de wijze waarop inwoners werden betrokken bij de beleidsvorming ten aanzien van het beheer van openbare ruimte:
 - Groen: de gemeente Staphorst heeft bij de totstandkoming van het Groenbeleidsplan en Groenbeheerplan geïnvesteerd in betrokkenheid van inwoners en andere externe partijen. In diverse fases werden zij betrokken middels een open enquête, twee informatieavonden met inwoners, een drietal avonden met stakeholders (ook wel klankbordgroep). Binnen de gemeente Staphorst is er aandacht voor de betrokkenheid van inwoners bij de vaststelling en uitvoering van beleid op het gebied van het beheer van de openbare ruimte in de gemeente. Hieraan liggen enkele beleidsdocumenten over burgerparticipatie aan ten grondslag. Bestaande uit onder meer groenbeheerbedrijven, natuur georiënteerde verenigingen, en adviesraden zoals wijk-, dorps- en sportraden) en ter inzagelegging. Deze stakeholders kregen een raadplegende, adviserende en informerende rol toegewezen. De rol en de koppeling met de fases werd niet beargumenteerd in de startnotitie. Ook

het precieze doel werd bij aanvang van het proces niet duidelijk gecommuniceerd. Uit eerder onderzoek van de RK naar Burgerparticipatie in 2020 bleek dat er wel tevredenheid bestaat over het proces en de manier waarop de inbreng werd meegenomen in het groenbeleid. Het proces werd duidelijk uitgelegd en er werd goed gecommuniceerd. In het hetzelfde rapport werd ook beschreven dat er twijfels bestaan over de representativiteit van de betrokken stakeholders gedurende dat onderzoek. En ook worden er vraagtekens geplaatst bij de haalbaarheid van dergelijke intensieve participatietrajecten binnen de gemeente Staphorst in de toekomst gezien de beschikbare capaciteit;

- Wegen en bermen: bij de totstandkoming van het Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026 was er beperkte betrokkenheid van derden. De twee (volgens de gemeente) belangrijke partijen voor participatie, namelijk de Natuurbeschermingsvereniging IJhorst Staphorst (NBVIJS) en de Landbouwcontactcommissie Staphorst (LCC) werden uitgenodigd om kritisch te kijken naar het conceptplan en zij konden vragen stellen. Inwoners werden geïnformeerd over het beleidsplan via de website en het lokale sufferdje;
- Riool: bij de beleidsvorming ten aanzien van de riolering waren geen inwoners betrokken. Riolering is volgens respondenten niet alleen onzichtbaar, maar de betrokkenheid bij de formulering van dit beleid vereist specifieke kennis.

Diverse beelden over communicatie met inwoners bij uitvoering beleid beheer openbare ruimte

- Tijdens het groepsgesprek met leden van wijk- en dorpsraden als vertegenwoordigers van de inwoners in de gemeente Staphorst werd duidelijk dat inwoners wisselend tevreden zijn over de wijze waarop gecommuniceerd wordt door de gemeente over de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. Enerzijds bestaat het beeld dat inwoners tevreden zijn over het beheer van de openbare ruimte en de communicatie hierover door de gemeente. Anderzijds bestaat juist het beeld dat inwoners regelmatig verrast worden door de wijze en het moment waarop uitvoering wordt gegeven aan beleid omdat hier niet of nauwelijks over gecommuniceerd wordt. In dit verband werden tijdens de interviews diverse voorbeelden gegeven:
 - Het gebrek aan communicatie over de timing van en de reden voor het aanbrengen van een nieuw asfalt laag waardoor er vragen ontstaan over het nut en de noodzaak van dit initiatief;
 - Het ontbreken van informatievoorziening over de precieze betekenis en timing van de invoering van de beleidskeuze om het groen om te vormen waardoor inwoners overvallen worden door onverwachte wijzigingen in het straatbeeld.
- De manier van communiceren en de mate waarin dit als positief wordt ervaren door inwoners, is sterk persoonsafhankelijk. Het werken met een vaste contactpersoon in de gemeente waar wijk- en dorpsraden regelmatig bij terecht kunnen met vragen en die ook proactief informatie geeft en snel schakelt, wordt als prettig ervaren. Echter als gevolg van personeelsverloop binnen de gemeente

Staphorst raken deze individuele ambtenaren uit zicht en valt er een gat tussen de gemeente en inwoners. Hoewel er dus positieve ervaringen zijn met de communicatie van de gemeente met inwoners (al dan niet via dorps- en wijkraden) is deze voor verbetering vatbaar volgens respondenten.

- Het college van B&W en de wijk- en dorpsraden als vooruitgeschoven post van inwoners in de gemeente, hebben regelmatig overleg: niet alleen over het beheer van de openbare ruimte, maar over alle thema's waar de gemeente zich hard voor maakt. De wisselende ervaringen met de wijze van communiceren met ambtenaren is onderwerp van gesprek tussen het college van B&W en de wijk- en dorpsraden. Dit ontwikkelpunt wordt erkend en er wordt gekeken hoe hiermee om te gaan. Collegeleden hebben daarvoor een hulpvraag neergelegd bij de wijk- en dorpsraden.

Diverse beelden over participatie inwoners bij (uitvoering) beleid beheer openbare ruimte

- Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat inwoners op diverse manieren participeren in het beheer van de openbare ruimte. Er zijn projecten waarbij inwoners actief mee plannen bedenken (ontwikkeling plein centrum) en actief uitvoering hieraan geven (ecologisch bermbeheer). Maar een groot deel van het beheer is ook in handen van de gemeente en hier wordt niet of nauwelijks over gecommuniceerd.
- Het samenspel tussen de gemeente en inwoners werd tijdens het groepsgesprek met vertegenwoordigers van wijk- en dorpsraden als 'mooi' geduid. Samen leveren ze een bijdrage aan het beheer van

de openbare ruimte. Bij een groot deel van Staphorst is het 'traditie' om zelf te zorgen voor de gemeentelijke stoep en het groen bij je voordeur. In de oudere kernen meer dan bij de jongere kernen. Dit maakt dat de gemeente deels wordt ontlast bij de uitoefening van het beheer van de openbare ruimte.

- Volgens respondenten geeft de gemeente Staphorst inwoners de ruimte om zelf initiatieven te ontwikkelen. Dat wil niet zeggen dat inwoners ook vaak het initiatief tonen om aan de slag te gaan met het beheer van de openbare ruimte. Sterker nog, afgezien van de inspanningen van inwoners om hun 'eigen' stoep en groen te onderhouden, komen inwoners volgens respondenten vaak pas in actie als er concreet wat verandert in hun eigen leefomgeving. Vooral als ze het hier niet mee eens zijn.
- Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat er wisselend wordt gedacht over de mate waarin inwoners dienen te participeren in het beheer van de openbare ruimte (beleidsmatig en in de uitvoering). Binnen de gemeente en door inwoners.

Tijdens het gesprek met ambtenaren werd duidelijk dat een deel van de ambtenaren de betrokkenheid van inwoners als positief ervaart voor het beheer van de openbare ruimte: zo kan gewerkt worden aangedragen en passende plannen/uitvoering. Terwijl anderen de betrokkenheid van inwoners juist als vertragend ervaren door de tijd die participatietrajecten kosten.

Tijdens het gesprek met een vertegenwoordiging van inwoners werd duidelijk dat inwoners op diverse manieren betrokken willen worden bij het beheer van de openbare ruimte: variërend van niet tot zeer actief met het verwezenlijken van eigen initiatieven. Het

onderzoek Lokale democratie van 22 mei 2022 (Quick Scan Lokale Democratie VNG) blijkt dat binnen de gemeente Staphorst de inrichting van de eigen wijk/ dorp/ omgeving in de top drie staat van onderwerpen waarop gemeente en inwoners intensiever zouden moeten gaan samenwerken in Staphorst. Dit volgens de gemeente en inwoners. Burgerparticipatie zou verbeterd kunnen worden door:

- Inwoners meer de kans te geven om zelf te werken aan de leefbaarheid van hun buurt of wijk;
 - Inwoners meer laten meebeslissen over wat de gemeente doet in hun buurt of wijk (bijv. buurtplan, buurtpanel, wijkaandelen);
 - Meer doen om speciale doelgroepen (zoals jongeren, ouderen, laaggeletterden) te motiveren mee te praten over lokale kwesties. (Quick Scan Lokale Democratie VNG, 2022)
- De gemeente dient zorgvuldig om te gaan met initiatieven vanuit de gemeenschap. Eén van de respondenten merkte op dat wanneer er soms initiatieven komen vanuit inwoners die soms goedbedoeld door de gemeente worden opgepakt, terwijl juist de inwoners zelf hiermee aan de slag willen gaan. Door miscommunicatie ontnemt de gemeente op dat moment inwoners de ruimte om zelf actief invulling te geven aan het beheer van de openbare ruimte.

II. Ervaren doelmatigheid en doeltreffendheid

II.1 Zijn de uitgangspunten voldoende concreet/smart geformuleerd? (deelvraag 2)

- Niet in alle beleidsplannen voor onderdelen van het beheer van de openbare ruimte heeft de gemeente Staphorst concrete uitgangspunten geformuleerd die makkelijk meetbaar zijn. Ten aanzien van het groenbeheer en wegen zijn wel uitgangspunten geformuleerd:
 - Voor het groenbeheer zijn er (beeld)normen bepaald waaraan het beheer van de openbare ruimte dient te voldoen. Ook deze criteria zijn uitgewerkt en na te gaan. In het Groenbeheerplan 2020-2025 is een eigen beheerstrategie omschreven die is gerelateerd aan de landelijke CROW-kwaliteitsnormen. De gemeente Staphorst heeft een eigen kwaliteitsniveau per aspect bepaald en een bijbehorende beeldmeetlat. Het groenbeheer zou geëvalueerd worden, maar deze evaluatie werd uitgesteld;
 - Voor de werkzaamheden in het groen zijn werkbestekken geformuleerd die zeer specifiek en meetbaar zijn. Het zijn deze bestekken die structureel geëvalueerd worden;
 - In het Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026 wordt verwezen naar de weginspectie die tweejaarlijks wordt uitgevoerd in de gemeente Staphorst door te kijken naar schadebeelden en schadecijfers. Deze informatie wordt afgezet tegen de kwaliteitsambities die per structurelement zijn bepaald. In hetzelfde Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026 is daarnaast ook een beheerstrategie bepaald ten aanzien van bermen, namelijk: de frequentie, timing en maaimethode met bermtypen voor de traditionele en ruige bermen. Maar zijn ook uitgangspunten geformuleerd voor

het onderhoud van de ecologische bermen (frequentie maaien en wanneer opruimen en afvoeren maaisel). In ditzelfde document wordt benoemd dat de gemeente aan de hand van jaarlijkse monitoring het bermbeheer beter wil ontwikkelen, maar dat maatwerk nodig is (in beheer en monitoring) omdat er niet één gewenste manier is om het gewenste eindbeeld te behalen.

II.II Wat zijn de succesfactoren en de belemmeringen bij het vastgestelde beleid? (deelvraag 3))

- Het beleid van het beheer van de openbare ruimte vormt de basis voor het beheer van de openbare ruimte. Doordat het beleid per taakveld is uitgeschreven, is zichtbaar wie waarvoor verantwoordelijk is. In meer en mindere mate zijn kwaliteitsindicatoren voor de verschillende taakvelden geformuleerd die richting geven aan het beheer van de openbare ruimte. Binnen het beleid is ruimte voor innovatieve concepten (inzet ecologisch bermbeheer).
- Tegelijkertijd werd tijdens het onderzoek ook zichtbaar dat er inhoudelijk kanttekeningen te plaatsen zijn bij (facetten van) het vastgestelde beleid. De consequentie van de keuze voor de verlaging van kwaliteitsniveaus en bezuinigingen is dat niet alle werkzaamheden tegelijkertijd kunnen worden opgepakt. Er moeten keuzes gemaakt worden wat wanneer aan te pakken omdat niet alles budgettair (en omwille van gebrek aan capaciteit) uitvoerbaar is. Zo kan niet in één keer de verouderde riolering worden vervangen of alle wegen worden aanpakt die verouderd/ versleten zijn. Dit onderzoek laat zien dat de aanscherping van

kwaliteitsniveaus bezuinigingen mogelijk maakt: echter blijkt de keuze om groen om te vormen niet altijd uitvoerbaar in de praktijk. De keuze voor lagere kwaliteitsniveaus maakt tegelijkertijd ook dat er het gevoel ontstaat bij inwoners dat zij geen prioriteit krijgen wat zorgt voor ontevredenheid. Zo bleek tijdens het onderzoek dat mensen die in het buitengebied woonachtig zijn (ook in de jonge kern Punthorst) dat zij het gevoel hebben dat zij altijd als laatste aan de beurt zijn. Dit beeld is tegengesteld aan de andere centra en vooral begraafplaatsen die juist een hoger kwaliteitsniveau toebedeeld kregen en waarvoor een bijbehorend budget is vrijgemaakt.

II.III Is er sprake van integraliteit en zo ja, hoe wordt dit gewaarborgd? (deelvraag 3)

- Er is geen integrale strategie voor het beheer van de openbare ruimte. Er wordt in afzonderlijke beleidsdocumenten wel verwezen naar andere taakvelden: met name in het Groenbeheerplan 2020-2025 (waarin link wordt gelegd met het Groenbeleidsplan 2019-2030, Bomenbeleidsplan 2016-2030 en het Bermen en slotenplan 2018-2021) én het Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026 (waarin de beleidskaders van het taakveld wegen, groen, riolering en openbare verlichting en verkeerstekens worden vermeld).
- Ondanks het ontbreken van een integraal beleid wordt volgens respondenten binnen de gemeente Staphorst op een integrale wijze aan het beheer van de openbare ruimte gewerkt. Het ontbreken van een integraal beleid wordt niet als problematisch ervaren.

- De integrale manier van werken is deels het resultaat van de overlegstructuur met vaste momenten die wordt gehanteerd waardoor er structureel ruimte is voor afstemming binnen en tussen de verschillende taakvelden die verantwoordelijk zijn voor een deel van het beheer van de openbare ruimte.

Overleg	Frequentie	Opmerkingen
Binnendienst algemeen	1x per maand	
Buitendienst algemeen	1x per maand	
GEO algemeen	1x per maand	
Groen vakinhoudelijk	1x per 2 maanden	
Grijs vakinhoudelijk	1x per 2 maanden	
GEO vakinhoudelijk	1x per maanden	Door vertrek GEO-collega's vindt dit overleg niet plaats. Vacatures moeilijk/niet in te vullen.
Projectoverleg		Voordat een werk/project wordt aanbesteed, kijken collega's van de binnendienst en buitendienst gezamenlijk naar het uitvoeringsontwerp. Dit om kosten tijdens beheer en onderhoud te voorkomen.

- Afspraken over projecten in het beheer van de openbare ruimte komen bij elkaar in de Jaarplanning team Openbare Ruimte. In dit

document worden grotere projecten in het beheer van de openbare ruimte beschreven waarin werkzaamheden van verschillende taakvelden bij elkaar komen. Deze planning wordt jaarlijks geactualiseerd en bevat per project een tijdslijn met de verschillende fases van het project (namelijk voorbereiding en uitvoering). Deze planning komt tot stand in onderling overleg met de verschillende taakvelden. De projecten variëren in grootte en in de mate waarin de verschillende taakvelden betrokken zijn bij het project. In de planning zelf is niet zichtbaar welke taakvelden precies een rol spelen in de projecten.

- De integraliteit in het beheer van de openbare ruimte is daarnaast het resultaat van de informele afstemming. Door de korte lijnen kunnen werkzaamheden in het beheer van de openbare ruimte op elkaar worden afgestemd. Het is de verdienste van de mensen in het beheer van de openbare ruimte dat ze met elkaar door de jaren heen een manier van werken hebben ontwikkeld waarbij het formele én informele afstemmingsproces als vanzelfsprekend wordt ervaren. Volgens enkele respondenten wordt er binnen het beheer van de openbare ruimte niet gewerkt als separate taakvelden maar als één gemeente. Dat de verschillende taakvelden op één locatie (en ruimte) zijn gehuisvest is een belangrijke sleutel in dit samenspel: hierdoor kunnen medewerkers van de verschillende taakvelden elkaar makkelijk opzoeken. De toegevoegde waarde van één fysieke ruimte, werd duidelijk zichtbaar tijdens de Corona-periode toen medewerkers op verschillende plekken vanuit huis afstemming met elkaar moesten zoeken. De onderlinge afstemming en mate van integraliteit hangt sterk af van de inzet van individuele mensen die in het beheer van de openbare ruimte werken.

II.IV Wordt het beleid uitgevoerd conform de verwachtingen van de raad? (deelvraag 6)

- De algemene indruk van de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte binnen de raad is goed, zo bleek tijdens het raads gesprek met een afvaardiging van de raad. Het beheer van de openbare ruimte zou conform vastgesteld beleid zijn. De tijdens het gesprek aanwezigen raadsleden zijn positief gestemd over het groenbeheer, het beheer van het riool en het beheer van de wegen. Al is de kwaliteit van het riool moeilijk te beoordelen omdat raadsleden dit zelf niet kunnen zien. Ondanks de tevredenheid over het beheer van de openbare ruimte, zijn er altijd verbeterpunten volgens respondenten: in het bijzonder ten aanzien van wegen.
- Raadsleden stelden dat de uitvoering van beleid niet altijd gelijk op gaat met de beleidskeuzes die gemaakt worden. Dat wil zeggen: de uitvoering van beleid loopt soms achter op gemaakte beleidskeuzes. Een voorbeeld hiervan is het maaien van ecologische bermen vlak nadat de beleidskeuze was gemaakt om met ecologische bermen te werken, terwijl dit niet gemaaid had mogen worden. Iets wat voor ophef zorgde bij inwoners die zelf actief betrokken waren bij dit initiatief (van onderop) en vervolgens ook bij de raad en daarmee een negatieve impact had op de ervaren kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte.
- Tijdens het gesprek met raadsleden werd ten aanzien van de beoordeling van de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte wel een kanttekening gemaakt, namelijk: dat het voor raadsleden moeilijk is om deze scherp te beoordelen omdat zij hier niet uitvoerig over geïnformeerd worden. Het accent in de informatievoorziening over de realisatie van het beleid ligt namelijk

primair op financiën. Het helpt bij het beoordelen van het beheer van de openbare ruimte niet dat kwalitatieve evaluaties (van delen) van het beheer van de openbare ruimte ontbreken en/of worden uitgesteld en deze informatie ook niet met de raad kan worden gedeeld.

- Tijdens het gesprek met raadsleden werd opgemerkt dat zij niet altijd een goed beeld hebben van de precieze betekenis van beleidskeuzes voor de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte op het moment dat zij dit beleid vaststellen. De raad wordt volgens respondenten weliswaar goed meegenomen door de ambtelijke organisatie in de keuzemogelijkheden, maar dat wil niet zeggen dat deze keuzes ook meteen helemaal doorleefd zijn. Pas wanneer er uitvoering wordt gegeven aan het beleid wordt tastbaar wat dit precies betekent. Raadsleden stellen het daarom op prijs (volgens één van de respondenten) dat zij door de ambtelijke organisatie eerder werden uitgenodigd om op locatie het beheer van de openbare ruimte te aanschouwen. Op die manier konden zij de beleidskeuze en de betekenis voor de uitvoering daarvan beter doorleven.
- Raadsleden gaven aan dat recentelijk de kosten van het beheer van de openbare ruimte werden verhoogd. Een deel van deze kostenstijging wordt als onvermijdelijk gezien door de raad als gevolg van de sterke inflatie. Maar deze verhoging kwam voor de raad wel onverwachts. Deze kostenstijging in combinatie met een gebrek aan inzicht in de hoogte van reserves in het beheer van de openbare ruimte (met name ten aanzien van riolering) én de keuze voor een hoog kwaliteitsniveau op sommige aspecten in het beheer van de openbare ruimte, maakt dat sommige raadsleden vragen stellen over de verhouding tussen kosten en kwaliteit. De vraag die

in het bijzonder gesteld wordt, is of het kwaliteitsniveau van sommige aspecten niet 'te hoog' is (aldus één van de respondenten tijdens het groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad).

I.V Hoe ervaren de inwoners de kwaliteit van de openbare ruimte? (deelvraag 9)

- Tijdens het gesprek met leden van wijk- en dorpsraden als vertegenwoordigers van de inwoners in de gemeente Staphorst kwam een beeld naar voren van inwoners die in algemene zin tevreden zijn met de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving. Inwoners zouden de gemeente Staphorst over het algemeen schoon, veilig en heel vinden. Vooral wanneer dit wordt afgezet tegen de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte van aangrenzende buurgemeenten. Dit contrast tussen de gemeenten wordt zichtbaar als je van de gemeente Staphorst een andere aangrenzende gemeenten binnenrijdt (of andersom). Eén van de respondenten merkte in dit verband op dat sommige inwoners van Staphorst deze kwaliteit wellicht wel té hoog vinden: "de gemeente ligt er wel heel keurig bij. Het beheer zou ook wel een tandje minder zou mogen". Zeker tegen de achtergrond van de ervaren (hoge) kosten die die beheer van de openbare ruimte met zich meebrengt.
- Dat er in algemene zin tevredenheid is over het beheer van de openbare ruimte wil niet zeggen dat er geen plekken zijn die voor verbetering vatbaar zijn. Tijdens het gesprek met inwoners werd onder meer gesproken over het gebrek aan veiligheid aan de Oude Rijksweg en de ongewenste verloedering van het

bos/recreatiegebied (Boswachterij Staphorst met de recreatievijver de Zwarte Dennen). Dit laatste als gevolg van onduidelijkheid over wie precies de verantwoordelijkheid draagt over dit gebied. In het bijzonder werd geconstateerd dat de kern Punthorst veelal als laatste onderhouden en beheerd wordt in vergelijking met de andere dorpen/wijken. Dit omdat deze kern officieel door de gemeente als buitengebied zou zijn bestempeld en ook volgens die categorie beheerd wordt (laag). Dit leidt tot ontevredenheid bij (een deel van) de inwoners in deze kern volgens deze respondent.

- Bij de gemeente is er beperkt structureel inzicht in de wijze waarop inwoners de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte ervaren. Er wordt niet structureel informatie hierover opgehaald door de gemeente en/of derden. Niet middels bewonersschouwen en ook niet het via het landelijke platform 'Waar staat je gemeente nu' waaraan veel Nederlandse gemeenten meedoen: onder meer om beelden op te halen over het beheer van de openbare ruimte.
- De gemeente Staphorst heeft geen inzicht in de meningen van inwoners over het beheer van de openbare ruimte als geheel. Op onderdelen heeft de gemeente wel zicht op beelden die leven onder inwoners over de openbare ruimte. Deze informatie betreft vooral klachten en meldingen over de openbare ruimte die wordt ingewonnen door middel van:
 - De beelden die de individuele ambtenaren en collegeleden ophalen bij en/of ontvangen van inwoners;
 - De klachten en meldingen die inwoners doen over de woon- en leefomgeving in de gemeente Staphorst via Fixi (online)
 - Incidentele onderzoeken die worden uitgevoerd onder inwoners (bijvoorbeeld ten aanzien van projecten of het

groenbeheer in de aanloop naar de vaststelling van het Groenbeleidsplan).

I.VI Hoe verhouden de kosten van het beheer zich tot de kosten in vergelijkbare gemeenten?

Kostenontwikkeling beheer openbare ruimte gemeente Staphorst

- In de jaarstukken van de gemeente Staphorst zijn de geraamde budgetten en de gemaakte kosten in het beheer van de openbare ruimte beschreven. Uit de analyse van deze jaarstukken en aanvullende specificaties zoals ontvangen van de afzonderlijke taakvelden (zie bijlage D) van deze budgetten en gerealiseerde kosten vallen enkele zaken op:
 - Overall ontstaat er een beeld van een gemeente die overzicht heeft van de kosten in het beheer van de openbare ruimte (budget en gemaakte kosten). De gemeente nutte de voorbij 5 jaar vrijwel op alle onderdelen jaarlijks het geraamde budget niet uit. Met uitzondering van begraafplaatsen in 2021 en alle taakvelden in 2022. Verklaring voor het niet uitnutten van het budget kan verklaard worden door het ontbreken van capaciteit en lange levertijden van materieel. Maar ook door corona en extreme weersomstandigheden waardoor werkzaamheden werden doorgeschoven. Doordat niet alle werkzaamheden in het voorziene jaar konden worden uitgevoerd werden deze naar het volgende kalenderjaar doorgeschoven;
 - De kosten en het geraamde budget van het riool is redelijk stabiel gebleven en elkaar ook niet veel ontlopen in de periode 2018 – 2021. In deze periode waren de gemaakte kosten minder dan de geraamde kosten. Na 2021 is een kentering te zien in deze balans en stijgen de rioolkosten ten opzichte van het vrijwel gelijkblijvende budget. Deze stijging wordt in de jaarstukken gelinkt aan gestegen rioleringskosten (door stijging energieprijzen, reiniging en inspectie onderdelen druk riolering units) en een terugval van het aansluitingen dat in 2021 nog hoog was;
 - Ook voor de wegen geldt dat de geraamde en de gerealiseerde kosten in de periode 2018 – 2021 een lange tijd redelijk gelijk bleven en dat de gerealiseerde kosten lager uitvielen dan de geraamde cijfers. Echter dat in 2022 een forse stijging in de kosten heeft plaatsgevonden met als resultaat dat de gemeente Staphorst budget tekortkwam (en de kwaliteitsambities niet helemaal behaald werden zo blijkt uit Beleidsplan wegen en bermen 2022-2026). Dit tegenover een kostendaling in 2020. De kostenstijging zou het gevolg zijn van onverwachte prijsstijgingen en schade door droogte. En in 2020 werd er juist minder uitgegeven als resultaat van corona-maatregelen en extreme weersomstandigheden;
 - De ontwikkeling van de kosten van het taakveld groen kent een andere ontwikkeling. Hiervoor werd in 2019 verhoudingsgewijs veel budget vrijgemaakt. Een budget dat daarvoor lager was én in de daaropvolgende jaren is afgebouwd in lijn met de beleidskeuze voor een meer sober groenbeheer. Ondanks een versobering van het groenbeheer zijn de kosten de voorbije vijf jaar gestegen en werd incidenteel extra budget toegekend (in 2020 en 2022). Uit de evaluatie van het groenbeheer in 2020 bleek dat het kwaliteitsniveau van het groen als positief werd ervaren. Ook in schouwen van het groen komt een beeld naar voren van een gemeente waarin de openbare ruimte redelijk/goed is en vrijwel altijd wordt voldaan aan vooraf bepaalde eisen. Incidenteel zijn er aandachtspunten.

Benchmark vergelijkbare gemeenten

Het is mogelijk om een relatief scherpe indicatie te geven van hoe de kosten van Staphorst voor het beheer en onderhoud in de openbare ruimte zich verhouden ten opzichte van andere, vergelijkbare gemeenten. Hiervoor gebruiken wij IV3-gegevens (informatie voor derden). De IV3 is een database met financiële begrotings- en realisatiecijfers van gemeenten en andere overheden die uniform door de gemeenten aangeleverd dienen te worden. Door deze uniforme dataregistratie is het mogelijk om gefundeerde uitspraken te doen over hoe de kosten van het beheer en onderhoud van Staphorst zich verhouden tot andere vergelijkbare gemeenten.

Om zo goed mogelijk 'appels met appels' te vergelijken in een benchmark is het belangrijk om met gemeenten te vergelijken die een grotendeels soortgelijk profiel hebben als de gemeente Staphorst. De referentiegemeenten zijn geselecteerd op de volgende facetten om tot een zo sterk mogelijke vergelijking op het gebied van kosten te komen:

- Oppervlakte
- Woningvoorraad
- Aantal bomen per inwoner
- Aantal inwoners
- Omvang recreatieterrein en agrarisch terrein

Gemeente	Aantal Woningen km ²	Aantal per km ²	Aantal bomen per inwoner	Aantal inwoners	Bebouwd terrein in ha	Recreatieterrein in ha
Staphorst	135,7	46	10,7	17.628	486	114
Olst-Wijhe	118,4	70	8	18.682	388	87
Voorst	126,5	89	7,3	25.215	676	310
Nunspeet	129,5	89	26	28.731	612	457
Tubbergen	147,4	60	9,9	21.408	463	152
Steenbergen	159,1	73	7,4	24.610	661	121

Hierbij is het belangrijk op te merken dat een benchmark slechts een eerste inzicht geeft. Zorgvuldige interpretatie is nodig omdat er mogelijk onderliggende verklarende factoren zijn voor verschillen in kosten die niet uit de benchmark blijken, waaronder:

- De financiële positie van de gemeente (hoeveel middelen zijn beschikbaar)
- Gemaakte beleidskeuzes
- De wijze van registratie van (open) data en financiële verantwoording

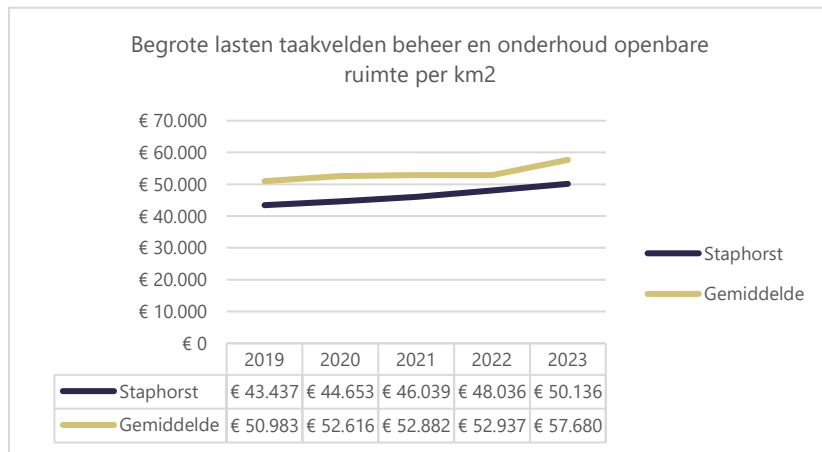
Gemeente	Staphorst	Gemiddelde referentiegemeenten
Aantal km ²	135,7	136,2
Woningen per km ²	46	76,2
Bomen per inwoner	10,7	11,7
Inwoners	17.628	23.728
Bebouwd terrein in ha	486	560,0
Recreatieterrein in ha	114	225,4

In de vergelijking met het gemiddelde van de referentiegemeenten valt het volgende op voor wat betreft 'gemeenteprofiel'. De oppervlakte van de gemeente Staphorst en aantal bomen per persoon is vrijwel gelijk aan het gemiddelde van de referentiegemeenten. Op de andere componenten kijken Staphorst en het gemiddelde van de referentiegroep wel enigszins af. Zo is de gemiddelde woningvoorraad in Staphorst lager dan het gemiddelde van de referentiegemeenten. Dit geldt ook voor het aantal inwoners en oppervlakte bebouwd en recreatieterrein (in hectare).

De budgetten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte zijn voor het overgrote deel ondergebracht onder de volgende taakvelden in de begrotingen:

- Openbaar groen en openlucht recreatie
- Begraafplaatsen en crematoria
- Riolering
- Verkeer en Vervoer

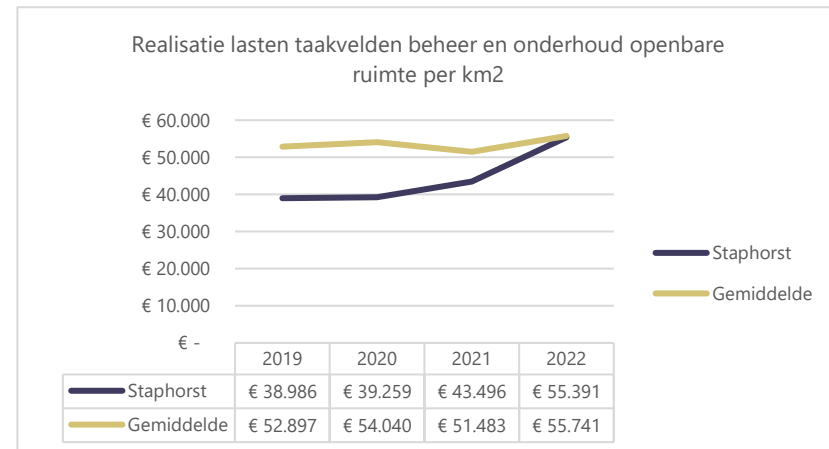
Omdat een vergelijking van de uitgaven op basis van een gemiddeld aantal inwoners relatief weinig recht doet aan de benodigde uitgaven in de openbare ruimte, kijken wij naar de uitgaven per vierkante kilometer.

Wanneer wij de lasten voor deze taakvelden meerjarig per vierkante kilometer afzetten tegen die van het gemiddelde van de referentiegemeenten ontstaat het volgende beeld:

Hierbij zijn de begrote uitgaven per vierkante kilometer op de taakvelden die samen primair het beheer en onderhoud beslaan aanzienlijk lager in Staphorst dan gemiddeld. Het jaarlijkse verschil tussen Staphorst en de referentiegroep is ieder jaar tussen de grofweg EUR 4.000,- en EUR 7.000,- per vierkante kilometer.

Wanneer we dit afzetten tegen de gerealiseerde lasten uit de jaarrekening zien we het beeld van onderbesteding in Staphorst ten opzichte van de begroting in de laatste jaren duidelijk terug. Met uitzondering van 2022, waarbij wel meer wordt uitgegeven in deze taakvelden dan begroot. De gerealiseerde uitgaven in Staphorst blijven ook deze jaren onder het gemiddelde van de benchmark. Waarbij 2022 wel op grofweg hetzelfde niveau ligt.

Wanneer wij voor 2023 inzoomen op de begrote uitgaven op de vier relevante taakvelden uit de IV3 is te zien dat de middelen voor 'begraafplaatsen en crematoria' van Staphorst ruim boven het niveau van het benchmarkgemiddelde liggen. De lasten voor 'openbaar groen en openlucht recreatie', 'riolering' en 'verkeer en vervoer' liggen daarentegen aanzienlijk lager. Ook procentueel is het verschil in uitgaven per km² tussen Staphorst en het gemiddelde van de referentiegemeenten aanzienlijk.

Uitgaven per km ²	Staphorst	Gemiddelde referentie-gemeenten	Vershil (in %)
Openbaar groen en openlucht recreatie	€ 14.378	€ 15.531	€ -1.153 (-8%)
Begraafplaatsen en crematoria	€ 2.859	€ 1.247	€ 1.612 (56%)
Riolering	€ 10.133	€ 13.722	€ -3.589 (-35%)
Verkeer en vervoer	€ 22.765	€ 27.179	€ -4.414 (-19%)
Totaal	€ 50.136	€ 57.680	€ -7.544 (-15%)

Deel 5

Bijlagen

A. Normenkader

Resultaatsniveau	Deelvraag	'Norm'
1) Vastgesteld beleid, beoogde werking en uitvoering beleid in praktijk	1. Op welke wijze is nu het beleid voor het beheer vastgelegd?	<ul style="list-style-type: none"> Binnen de gemeente Staphorst beleid/ doelstellingen t.a.v. beheer openbare ruimte geformuleerd (o.a. financieel, kwaliteit, integraliteit) Doelstellingen van de gemeente zijn kwalitatief en kwantitatief voldoende expliciet (SMART) vastgesteld
	5. Op welke wijze wordt de raad geïnformeerd over de uitvoering en hoe vaak gebeurt dat?	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn afspraken gemaakt over de informatievoorziening t.a.v. beheer openbare ruimte richting raad (frequentie structureel en incidenteel, vorm en inhoud) Er zijn conform afspraken instrumenten ingezet om de gemeenteraad van Staphorst (structureel en incidenteel) te informeren over voortgang, realisatie en eventuele risico's ten aanzien van het beheer openbare ruimte De raad heeft zicht op de stand van zaken van het beheer van de openbare ruimte om ten minste te kunnen voldoen aan zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol: <ul style="list-style-type: none"> De gemeenteraad heeft op basis van de ontvangen informatie sturing gegeven, waardoor voortgang is geboekt, prestaties zijn geleverd en risico's beheersbaar zijn geworden of gebleven De raad heeft vragen c.q. bestuurlijke opdrachten verstrekt ter bijsturing en om eventuele risico's beheersbaar te houden
	7. Wordt het beleid tussentijds bijgesteld na evaluatie?	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente Staphorst (college en ambtelijke organisatie) hebben zicht op het bereik van vooraf bepaalde doelstellingen t.a.v. beheer openbare ruimte (o.a. financieel, kwaliteit en integraliteit) De raad heeft zicht op de stand van zaken van het beheer van de openbare ruimte om ten minste te kunnen voldoen aan zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol: <ul style="list-style-type: none"> De gemeenteraad heeft op basis van de ontvangen informatie sturing gegeven, waardoor voortgang is geboekt, prestaties zijn geleverd en risico's beheersbaar zijn geworden of gebleven De raad heeft vragen c.q. bestuurlijke opdrachten verstrekt ter bijsturing en om eventuele risico's beheersbaar te houden
	8. Op welke wijze worden de inwoners van de gemeente betrokken bij het beheer van de openbare ruimte, zowel qua beleidsvaststelling als uitvoering?	<ul style="list-style-type: none"> Binnen de gemeente Staphorst zijn afspraken gemaakt over de betrokkenheid van inwoners van de gemeente bij het t.a.v. beheer openbare ruimte geformuleerd (zowel bij beleidsvaststelling en uitvoering). Denk hierbij aan afspraken als: <ul style="list-style-type: none"> Voor inwoners van de gemeente is duidelijk welke kwaliteit men kan verwachten en in hoeverre men daarop invloed heeft Boodschappen over werkzaamheden zijn volgens inwoners maar voor één uitleg vatbaar en roepen geen vragen op Betrokkenheid inwoners bij beheer openbare ruimte is conform gemaakte afspraken gemeente Staphorst.

Resultaatsniveau	Deelvraag	'Norm'
2) Ervaren doelmatigheid en doeltreffendheid	2. Zijn de uitgangspunten voldoende concreet/smart geformuleerd?	<ul style="list-style-type: none"> Doelstellingen van de gemeente t.a.v. beheer openbare ruimte zijn kwalitatief en kwantitatief expliciet (SMART) vastgesteld
	3. Wat zijn de succesfactoren en de belemmeringen bij het vastgestelde beleid?	/
	4. Is er sprake van integraliteit en zo ja, hoe wordt dit gewaarborgd?	<ul style="list-style-type: none"> Binnen de gemeente Staphorst is sprake van (ervaren) integraliteit in het beleid beheer openbare ruimte en in de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het beleid.
	6. Wordt het beleid uitgevoerd conform de verwachtingen van de Raad?	<ul style="list-style-type: none"> De uitvoering van het vastgestelde beleid beheer openbare ruimte is conform verwachtingen van de Raad.
	9. Hoe ervaren de inwoners de kwaliteit van de openbare ruimte?	<ul style="list-style-type: none"> Binnen de gemeente Staphorst zijn afspraken gemaakt over de betrokkenheid van inwoners van de gemeente bij het t.a.v. beheer openbare ruimte geformuleerd (zowel bij beleidsvaststelling en uitvoering). Denk hierbij aan afspraken als: <ul style="list-style-type: none"> Voor inwoners van de gemeente is duidelijk welke kwaliteit men kan verwachten en in hoeverre men daarop invloed heeft Boodschappen over werkzaamheden zijn volgens inwoners maar voor één uitleg vatbaar en roepen geen vragen op Betrokkenheid inwoners bij beheer openbare ruimte is conform gemaakte afspraken gemeente Staphorst
		<p>Suggesties aanvullende normen doelmatigheid en doeltreffendheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het vooraf vastgestelde beleid/ doelstellingen beheer openbare ruimte is verwezenlijkt, dan wel is er zicht op het behalen van deze doelstellingen op afzienbare termijn (doeltreffendheid) De realisatie van het beheer openbare ruimte vindt plaats binnen de vastgestelde financiële kaders (doelmatigheid) Eventuele overschrijdingen zijn primair het gevolg van investeringen om hogere kosten in de toekomst te vermijden (doelmatigheid) De gemeente doet gerichte inspanningen in de planning van werkzaamheden om zo integraal efficiënt mogelijk te werken (doelmatigheid)
3) Inzicht en advies mogelijkheden optimalisatie beheer openbare ruimte	10. Leidt overkoepelend beleidsplan tot een optimalisatie van het beheer?	/
	12. Zijn er nog andere mogelijkheden om tot verdere optimalisatie en/of kostenbesparing te komen?	/

B. Geraadpleegde bronnen

- Beleidsdocumenten taakvelden groen, wegen en bermen, riolering en verlichting in de periode 2018-2023
- College- en raadsvoorstellen/besluiten beleid taakvelden groen, wegen en bermen, riolering en verlichting in de periode 2018-2023
- Beleidsdocumenten participatie inwoners gemeente Staphorst
- Raadsmemo's, amendementen en moties ten aanzien van het beheer van de openbare ruimte en de afzonderlijke beleidsvelden zoals beschikbaar op iBabs
- Planningsdocument met (integrale) projecten in het beheer van de openbare ruimte 2023
- Evaluaties bestekken groen
- Documenten P&C cyclus 2018-2023
- (Financiële) realisatiecijfers taakvelden groen, wegen en riolering beheer openbare ruimte (2015-2021)
- Overzicht meldingen openbare ruimte 2018-2023
- Waarstaatjegemeente.nl

C. Respondentenlijst

- Verantwoordelijk bestuurder beheer openbare ruimte
- Coördinator team Openbare Ruimte
- Vertegenwoordiging vak ambtenaren beheer openbare ruimte:
 - groen
 - wegen/ openbare verlichting
 - riool/ water
- Vertegenwoordiging raad
- Vertegenwoordiging wijk- en dorpsraden gemeente Staphorst

D. Specificatie budget en realisatie zoals ontvangen van taakvelden groen, wegen en beheer

A.1 Taakveld groen

Overzicht realisatiecijfers afgezet tegen budget per onderdeel groen

Wijkgroen algemeen 4.570.201

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 276.945,00	€ -163.355,00	€ 332.423,70	€ -55.478,70
2019	€ 555.215,00	€ 278.270,00	€ 362.826,47	€ 192.388,53
2020	€ 408.990,00	€ -146.225,00	€ 391.153,76	€ 17.836,24
2021	€ 330.819,00	€ -78.171,00	€ 331.134,99	€ -315,99
2022	€ 236.303,31	€ -94.515,69	€ 328.713,01	€ -92.409,70
2023	€ 241.338,01	€ 5.034,70	€ 149.164,36	€ 92.173,65

Wijkgroen Rouveen 4.570.205

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ -	€ -	€ -	€ -
2019	€ -	€ -	€ 17.074,93	€ -17.074,93
2020	€ -	€ -	€ 19.025,54	€ -19.025,54
2021	€ 11.945,00	€ 11.945,00	€ 9.587,57	€ 2.357,43
2022	€ 150,00	€ -11.795,00	€ 16.130,46	€ -15.980,46
2023	€ 150,00	€ -	€ 759,45	€ -609,45

Groenbeheer begraafplaats IJhorst 4.750.102

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 40.650,00	€ 3.050,00	€ 34.489,22	€ 6.160,78
2019	€ 52.300,00	€ 11.650,00	€ 15.864,96	€ 36.435,04
2020	€ 32.500,00	€ -19.800,00	€ 27.507,64	€ 4.992,36
2021	€ 30.942,50	€ -1.557,50	€ 31.638,89	€ -696,39
2022	€ 31.437,48	€ 494,98	€ 27.840,44	€ 3.597,04
2023	€ 31.939,55	€ 502,07	€ 18.722,35	€ 13.217,20

Groenbeheer begraafplaats Staphorst + Rouveen 4.750.103

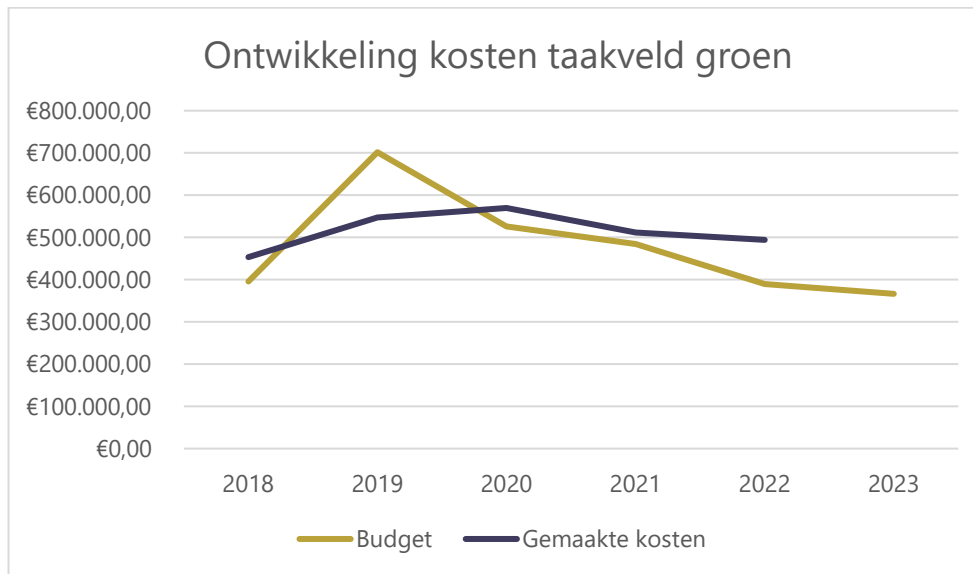
Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ -	€ -	€ -	€ -
2019	€ -	€ -	€ 36.194,87	€ -36.194,87
2020	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 32.454,94	€ -28.454,94
2021	€ 4.060,00	€ 60,00	€ 12.242,59	€ -8.182,59
2022	€ 4.550,92	€ 490,92	€ 11.397,15	€ -6.846,23
2023	€ 4.612,71	€ 61,79	€ 8.034,11	€ -3.421,40

Sportvelden voetbalverenigingen 4.520.102

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 78.146,00	€ -75.419,00	€ 86.406,21	€ -8.260,21
2019	€ 94.190,00	€ 16.044,00	€ 115.478,85	€ -21.288,85
2020	€ 80.250,00	€ -13.940,00	€ 99.589,45	€ -19.339,45
2021	€ 106.518,25	€ 26.268,25	€ 127.052,90	€ -20.534,65
2022	€ 117.105,95	€ 10.587,70	€ 109.930,66	€ 7.175,29
2023	€ 88.412,11	€ -28.693,84	€ 73.279,06	€ 15.133,05

Overzicht totalen budget – realisatie – verschil taakveld groen

Jaartal	Budget	Gemaakte kosten	Vershil +/-
2018	€ 395.741,00	€ 453.319,13	€ - 57.578,13
2019	€ 701.705,00	€ 547.440,08	€ 154.264,92
2020	€ 525.740,00	€ 569.731,33	€ - 43.991,33
2021	€ 484.284,75	€ 511.656,94	€ - 27.372,19
2022	€ 389.547,66	€ 494.011,72	€ -104.464,06
2023	€ 366.452,38	€ 249.959,33 <i>(t/m 10/7/23)</i>	€ 116.493,05

Overzicht realisatiecijfers afgezet tegen budget per onderdeel

Wegenbeheersplan 4.210.101

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 995.000,00	€ 150.000,00	€ 831.864,00	€ 163.136,00
2019	€ 1.004.475,00	€ 9.475,00	€ 817.220,40	€ 187.254,60
2020	€ 833.859,00	€ -170.616,00	€ 632.333,40	€ 201.525,60
2021	€ 1.049.367,14	€ 215.508,14	€ 354.645,92	€ 694.721,22
2022	€ 1.072.755,75	€ 23.388,61	€ 1.584.544,74	€ -511.788,99
2023	€ 1.101.141,96	€ 28.386,21	€ 828.522,16	€ 272.619,80

Asfaltverhardingen 4.210.111

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 205.500,00	€ -2.236,00	€ 118.602,73	€ 86.897,27
2019	€ 212.500,00	€ 7.000,00	€ 204.543,15	€ 7.956,85
2020	€ 208.805,00	€ -3.695,00	€ 200.441,32	€ 8.363,68
2021	€ 211.937,08	€ 3.132,08	€ 214.485,44	€ -2.548,36
2022	€ 215.117,18	€ 3.180,10	€ 210.470,59	€ 4.646,59
2023	€ 218.342,87	€ 3.225,69	€ 139.549,80	€ 78.793,07

Elementenverhardingen 4.211.112

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 144.000,00	€ -74.650,00	€ 102.933,36	€ 41.066,64
2019	€ 144.000,00	€ -	€ 138.614,73	€ 5.385,27
2020	€ 146.880,00	€ 2.880,00	€ 139.807,02	€ 7.072,98
2021	€ 149.083,20	€ 2.203,20	€ 152.784,00	€ -3.700,80
2022	€ 151.320,18	€ 2.236,98	€ 156.756,07	€ -5.435,89
2023	€ 153.589,24	€ 2.269,06	€ 57.068,19	€ 96.521,05

Betonverhardingen 4.211.113

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 15.000,00	€ -	€ 17.000,20	€ -2.000,20
2019	€ 15.225,00	€ 225,00	€ 20.463,20	€ -5.238,20
2020	€ 20.000,00	€ 4.775,00	€ 25.205,36	€ -5.205,36
2021	€ 20.300,00	€ 300,00	€ 25.315,51	€ -5.015,51
2022	€ 20.604,60	€ 304,60	€ 18.585,99	€ 2.018,61
2023	€ 20.913,57	€ 308,97	€ -	€ 20.913,57

Semiverhardingen 4.211.114

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 3.500,00	€ -	€ 781,94	€ 2.718,06
2019	€ 2.000,00	€ -1.500,00	€ 962,36	€ 1.037,64
2020	€ 2.000,00	€ -	€ 2.000,00	€ -
2021	€ 2.030,00	€ 30,00	€ 716,40	€ 1.313,60
2022	€ 2.060,46	€ 30,46	€ 305,68	€ 1.754,78
2023	€ 2.091,36	€ 30,90	€ 537,64	€ 1.553,72

Zandwegen 4.211.115

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 14.000,00	€ 6.760,00	€ 10.195,76	€ 3.804,24
2019	€ 14.000,00	€ -	€ 13.109,74	€ 890,26
2020	€ 14.000,00	€ -	€ 14.687,25	€ -687,25
2021	€ 27.210,00	€ 13.210,00	€ 44.668,46	€ -17.458,46
2022	€ 14.423,22	€ -12.786,78	€ 10.113,50	€ 4.309,72
2023	€ 14.639,50	€ 216,28	€ 785,35	€ 13.854,15

Kunstwerken 4.211.117

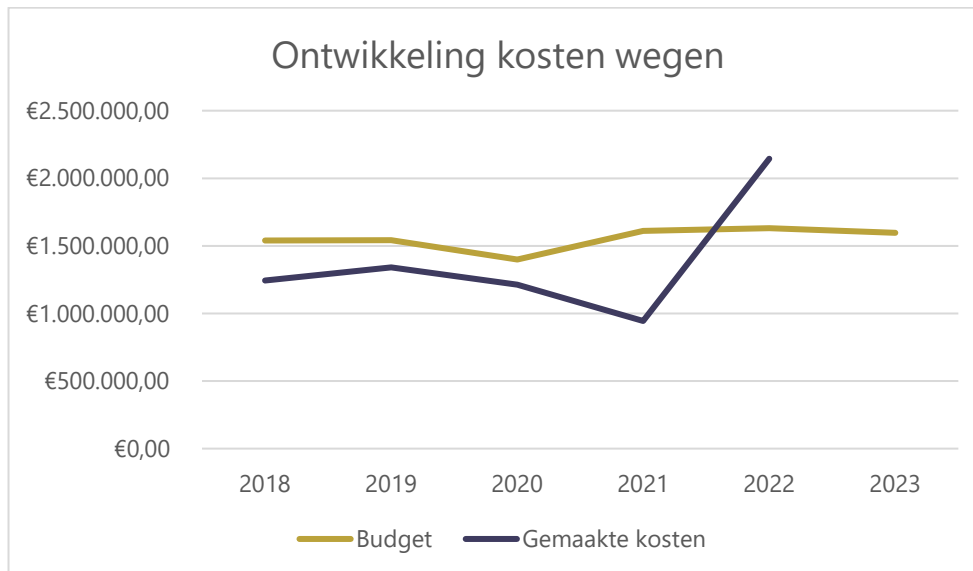
Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 11.000,00	€ -	€ -	€ 11.000,00
2019	€ 11.000,00	€ -	€ 11.975,95	€ -975,95
2020	€ 31.323,00	€ 20.323,00	€ 43.121,31	€ -11.798,31
2021	€ 10.403,75	€ -20.919,25	€ 10.852,87	€ -449,12
2022	€ 10.559,59	€ 155,84	€ 12.674,67	€ -2.115,08
2023	€ 10.718,20	€ 158,61	€ 3.011,74	€ 7.706,46

Bermen 4.210.119

Jaar	Budget	Verschil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Verschil +/-
2018	€ 150.715,00	€ -38.785,00	€ 163.117,97	€ -12.402,97
2019	€ 139.215,00	€ -11.500,00	€ 133.832,91	€ 5.382,09
2020	€ 142.030,00	€ 2.815,00	€ 154.760,29	€ -12.730,29
2021	€ 141.160,45	€ -869,55	€ 140.659,83	€ 500,62
2022	€ 143.874,57	€ 2.714,12	€ 150.915,07	€ -7.040,50
2023	€ 74.068,71	€ -69.805,86	€ 35.950,79	€ 38.117,92

Overzicht totalen budget – realisatie – verschil taakveld wegen

Jaartal	Budget	Gemaakte kosten	Vershil +/-
2018	€ 1.538.715,00	€ 1.244.495,96	€ 294.219,04
2019	€ 1.542.415,00	€ 1.340.722,44	€ 201.692,56
2020	€ 1.398.897,00	€ 1.212.355,95	€ 186.541,05
2021	€ 1.611.491,62	€ 944.128,43	€ 667.363,19
2022	€ 1.630.715,55	€ 2.144.366,31	€ -513.650,76
2023	€ 1.595.505,41	€ 1.065.425,67 (t/m 5/7/23)	€ 530.079,74

C. Taakveld riool

Overzicht realisatiecijfers afgezet tegen budget per onderdeel riool

Gemeentelijk rioleringsplan 4.720.101

Jaar	Budget	Vershil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Vershil +/-
2018	€ 97.500,00	€ 23.000,00	€ 18.132,01	€ 79.367,99
2019	€ 70.850,00	€ -26.650,00	€ 21.758,97	€ 49.091,03
2020	€ 71.500,00	€ 650,00	€ 21.503,76	€ 49.996,24
2021	€ 72.572,50	€ 1.072,50	€ 21.114,07	€ 51.458,43
2022	€ 73.661,45	€ 1.088,95	€ 74.051,88	€ -390,43
2023	€ 104.892,10	€ 31.230,65	€ 34.787,42	€ 70.104,68

Vrijverval-riolering 4.720.102

Jaar	Budget	Vershil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Vershil +/-
2018	€ 216.375,00	€ -12.500,00	€ 261.575,40	€ -45.200,40
2019	€ 226.257,00	€ 9.882,00	€ 275.797,21	€ -49.540,21
2020	€ 252.257,00	€ 26.000,00	€ 239.974,36	€ 12.282,64
2021	€ 202.395,86	€ -49.861,14	€ 230.631,03	€ -28.235,17
2022	€ 202.536,84	€ 140,98	€ 282.631,67	€ -80.094,83
2023	€ 232.679,84	€ 30.143,00	€ 108.165,93	€ 124.513,91

Drukriolering 4.720.103

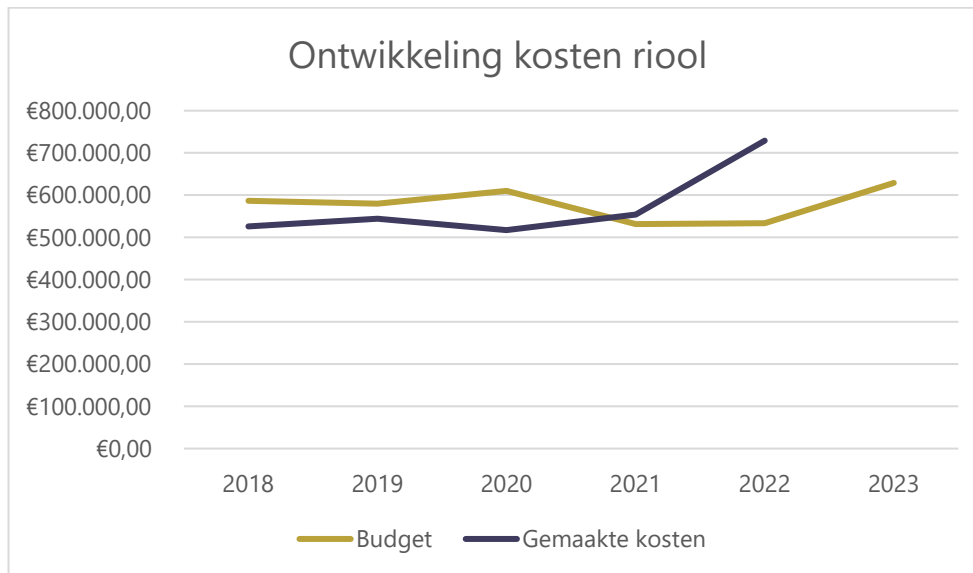
Jaar	Budget	Vershil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Vershil +/-
2018	€ 222.000,00	€ -	€ 240.635,92	€ -18.635,92
2019	€ 232.000,00	€ 10.000,00	€ 238.920,97	€ -6.920,97
2020	€ 234.500,00	€ 2.500,00	€ 233.958,60	€ 541,40
2021	€ 199.612,50	€ -34.887,50	€ 283.295,60	€ -83.683,10
2022	€ 199.726,73	€ 114,23	€ 351.865,42	€ -152.138,69
2023	€ 259.842,59	€ 60.115,86	€ 143.416,10	€ 116.426,49

Waterbeheer 4.720.104

Jaar	Budget	Vershil t.o.v. voorgaand jaar	Gemaakte kosten	Vershil +/-
2018	€ 51.000,00	€ -	€ 5.354,69	€ 45.645,31
2019	€ 51.000,00	€ -	€ 7.959,80	€ 43.040,20
2020	€ 51.500,00	€ 500,00	€ 21.789,48	€ 29.710,52
2021	€ 56.897,50	€ 5.397,50	€ 18.736,02	€ 38.161,48
2022	€ 57.301,50	€ 404,00	€ 20.461,91	€ 36.839,59
2023	€ 31.500,00	€ -25.801,50	€ 12.890,77	€ 18.609,23

Overzicht totalen budget – realisatie – verschil taakveld riool

Jaartal	Budget	Gemaakte kosten	Vershil +/-
2018	€ 586.875,00	€ 525.698,02	€ 61.176,98
2019	€ 580.107,00	€ 544.436,95	€ 35.670,05
2020	€ 609.757,00	€ 517.226,20	€ 92.530,80
2021	€ 531.478,36	€ 553.776,72	€ - 22.298,36
2022	€ 533.226,52	€ 729.010,88	€ - 195.784,36
2023	€ 628.914,53	€ 299.260,22 (t/m 13/7/23)	€ 329.654,31

Deel 6

Bestuurlijke reactie en naschrift Rekenkamer

Bestuurlijke reactie

Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk UIT/24-094848
Zaaknummer Z48687
Afdeling Fysieke Leefomgeving
Informant dhr. R. Voerman
Doorkiesnummer (0522) 46 75 41
Bijlagen geen

Staphorst, 20 maart 2024
Verzonden

Onderwerp Rekenkameronderzoek - beheer openbare ruimte.

Rekenkamercommissie
T.a.v. de heer S. van Maurik

Geachte heer Van Maurik,

Wij hebben kennis genomen van uw onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de openbare ruimte in de gemeente Staphorst. Het betreft het rapport met datum van 15 december 2023. Wij herkennen ons in uw rapportage ten aanzien van uw conclusies en aanbevelingen. Over het algemeen zijn wij tevreden ten aanzien van het feit dat de inwoners van de gemeente Staphorst, de ambtelijke organisatie, de raad en wij als college, de openbare ruimte in Staphorst als iets positiefs ervaren. Ten aanzien van uw aanbevelingen het volgende.

1. Bepaal hoe (waarover en wanneer) u als raad geïnformeerd wilt worden over het beheer van de openbare ruimte om de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen en stem af wat dit vraagt van bestuur, organisatie en raad.
Onze reactie.
De beheerplannen van team Openbare Ruimte worden 1x in de 4 à 5 jaar voorgelegd aan de gemeenteraad. Het gaat bijvoorbeeld om het wegen- en bermplan en het groenonderhoudsplan. De plannen geven inzicht in het te onderhouden areaal, het te onderhouden onderhoudsniveau, de kwaliteit van het areaal op dat moment en reikt de theoretische financiële dekking aan. De raad wordt tijdens de behandeling in de gelegenheid gesteld om conclusies te trekken en keuzes te maken in de verschillende scenario's. Wij willen deze werkwijze voorzetten.
2. Geef als raad aan het college (en indirect de ambtelijke organisatie) de opdracht om structureel een breder inzicht in (de kwaliteit van) het beheer van de openbare ruimte te verwerven.
Onze reactie.
Om structureel en een breder inzicht te geven van de kwaliteit van de openbare ruimte stellen wij voor om beheerplannen van de verschillende taakvelden meer bij elkaar te brengen of meer in een zelfde planperiode voor te leggen aan de raad. Als voorbeeld is het samenvoegen van het wegbeheer met het bermplan. Door de plannen meer op elkaar te laten afstemmen wordt een beter inzicht verkregen in de kwaliteit van de openbare ruimte.

Voor het groenbeheer wordt jaarlijks per kwartaal een monitoringsrapportage opgesteld. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt of de kwaliteit van het groen voldoet aan de eisen uit het contract. Vanuit het wegbeheer wordt 1x in de twee jaar een verhardingsinspectie uitgevoerd. Op basis van deze inspectie wordt de kwaliteit van de verhardingen (asfalt, beton en elementen) in beeld gebracht.

Om meer inzicht te krijgen vanuit de inwoners kunnen buurtschouwen georganiseerd worden. In de afgelopen jaren is dit samen met partners (woningstichting, Stichting Welzijn Staphorst) al gedaan. Ook in de nota burgerkracht (in bewerking) zijn buurtschouwen opgenomen als onderdeel van de verschillende vormen van participatie.

3. Ga als raad met het college in gesprek over gemaakte beleidskeuzes. Dit om daar waar gewenst kwaliteitsnormen te kunnen herijken (hoger of lager) en te komen tot eventuele aanvullende kostenbesparingen.

Onze reactie.

Zoals bij Ad 1. Is aangegeven, legt het college de gemeenteraad 1x in de 4 a 5 jaar de beheerplannen ter behandeling voor. Op dat moment kunnen de kwaliteitsnormen bijgesteld worden. Wij willen deze werkwijze voorzetten.

4. Ga als raad in gesprek met het college over de mate waarin inwoners betrokken dienen te worden bij (delen van) het beheer van de openbare ruimte en vertaal dit naar een concreet beleid voor de afzonderlijke taakvelden.

Onze reactie.

Bij het opstellen van beheerplannen, met name in het groen en wegen, worden inwoners zoveel mogelijk betrokken. Gebruik wordt gemaakt van de laagste tredes van de participatieladder. Het gaat dan om informeren en raadplegen.

Incidenteel wordt in het groenbeheer aan inwoners en ondernemers gevraagd om advies. Bij Taakveld riolering is participatie niet van toepassing.

In de nieuwe nota burgerkracht (in bewerking) zijn initiatieven uit de samenleving opgenomen. Bewoners wordt de mogelijkheid geboden om bijvoorbeeld zelf openbaar groen te onderhouden.

Wij willen gebruik maken van de laagste tredes van de participatieladders voor het opstellen van nieuwe beheerplannen. Bij burgerinitiatieven, vooral in het groen, inwoners de mogelijkheid te bieden om het onderhoud van de gemeente over te nemen.

Naschrift Rekenkameronderzoek Beheer Openbare Ruimte, april 2024

De rekenkamer heeft de bestuurlijke reactie van het college ontvangen en beoordeeld en wil daar als volgt op reageren.

Wij leiden uit de reactie van het college af dat hij van mening is dat de aanbevelingen al, grotendeels, worden nagevolgd. Het college geeft aan dat hij deze werkwijze ook wil doorzetten.

Daarin proeft de rekenkamer steun van het college voor de aanbevelingen. Maar de rekenkamer merkt op dat de aanbevelingen zijn gericht aan de gemeenteraad. De raad bepaalt derhalve of en zo ja, hoe hij de aanbevelingen wil opvolgen. Dat kan vanzelfsprekend in een goede dialoog met het college.

Het leek de Rekenkamer goed om daar in dit naschrift nog nadrukkelijk op te wijzen.

Rekenkamer gemeente Staphorst

& Van de Laar. Organisatieadviesbureau met denkers én doeners voor de publieke sector.

Resultaatgericht, betrokken en met energie. Zo maken wij impact op maatschappelijke opgaven, bestuurlijke ambities en organisatorische uitdagingen. In de rol van adviseur, onderzoeker, procesbegeleider of door tijdelijk in uw organisatie te stappen, brengen wij beweging. Zo dragen onze ervaren adviseurs en jonge talenten bij aan een weerbare en wendbare publieke sector.

Wij kraken onze hersens op complexe vragen. Daarbij zijn we scherp in onze analyses. En bieden we concreet handelingsperspectief in onze advisering. We steken ook graag onze handen uit de mouwen om samen met u resultaat te boeken.

Dat doen we bijvoorbeeld door het ontwerpen van passende organisatiestructuren en sturingsconcepten. Door het versterken van leiderschap en het werken aan gewenst gedrag van medewerkers.

& Van de Laar is in vriendschap verbonden met GNGMKRS, ons label voor interim-bemiddeling, executive search & werving en selectie.

& Van de Laar B.V.

Emmasingel 29-11
5611 AZ Eindhoven
085 - 747 06 18

info@en-vdl.nl
en-vandelaar.nl

Lid van de Raad van Organisatieadviesbureaus (ROA).

fffd

**& VAN
DE LAAR**
DENKERS EN DOENERS VOOR
DE PUBLIEKE SECTOR

